

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

V L A D A
n/r Premijera
n/r Sekretara

Broj: 09- 14-215-91/16
Zenica, 14.12.2016. godine

PREDMET: Prijedlog Zaključka, dostavlja se

U prilogu akta, a radi razmatranja i usvajanja na narednoj sjednici Vlade, dostavljamo Vam Prijedlog zaključka o prihvatanju Informacije o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

Programom rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2016.godinu predviđeno je razmatranje Informacije o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

S poštovanjem,

Prilog:
1x Informacija ministarstva

Dostavljeno:
1x Premijer
1x Sekretar Vlade
1x a/a

MINISTAR

Nurdehan Šahinović

PRIJEDLOG

Na osnovu člana 16. stav (4) Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10,) na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na ____ sjednici održanoj _____.2016. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/16

Datum, __. __. 2016. godine

Z e n i c a

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,

1x Stručna služba Skupštine

1x a/a.

guc

Obrazloženje

Programom rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2016. godinu, kao programski zadatak Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, predviđeno je razmatranje dokumenta „Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona“ u okviru studijsko analitičkih i stručno-operativnih poslova. S ciljem ispunjenja programskog zadatka Ministarstvo je sačinilo Informaciju i predlaže da se ista prihvati i uputi u skupštinsku proceduru.

Zenica, 14. decembar, 2016. godine

*Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice*

Nurdehan Šahinović

Na osnovu Programa rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, za
2016. godinu, sačinjena je:

INFORMACIJA

o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona

Zenica, decembar 2016. godine

2

S A D R Ź A J

	Str.
1. UVOD.....	3
2. STRUKTURA TRŽIŠTA RADA.....	3
3. STANJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA.....	4
3.1. Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti.....	4
3.2. Pregled prosječnog broja zaposlenih i nezaposlenih osoba po općinama Zeničko-dobojskog kantona za 2015. godinu	5
3.3. Broj registrovanih zaposlenih na jednog penzionera u 2015. godini	6
3.4. Struktura poslovnih subjekata u Zeničko-dobojskom kantonu za 2015. godinu.....	6
4. ZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA.....	7
4.1. Pregled zaposlenih po područjima standardne klasifikacije djelatnosti	7
4.2. Pregled prosječne zaposlenosti, po općinama ZDK period 2013.-2015. godina	9
4.3. Zaposleni prema stepenu stručnog obrazovanja po godinama u kantonu.....	10
4.4. Komparacija zaposlenosti po pojedinim kantonima.....	11
5. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA.....	12
5.1. Pregled nezaposlenih osoba u odnosu na stepen stručnog obrazovanja.....	12
5.2. Pregled nezaposlenih osoba, u odnosu na starosnu i spolnu strukturu.....	13
5.3. Pregled nezaposlenih osoba u oktobru 2016. godine u odnosu na dužinu čekanja zaposlenja i starosnu strukturu.....	15
5.4. Pregled nezaposlenih osoba bez radnog staža u odnosu na stručno obrazovanje.....	17
5.5. Pregled nezaposlenih osoba koje su novoprijavljene, brisane sa evidencija i zaposlene uz posredovanje službe ZE-DO kantona.....	18
5.6. Nezaposlene osobe sa VSS na evidenciji po godinama starosti i prema dužini traženja zaposlenja u avgustu 2016. godine.....	20
5.7. Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa 31.9.2016.g.....	21
5.8. Kvalifikaciona struktura osoba koje traže zaposlenje po općinama u Zeničko-dobojskom kantonu za oktobar 2016. godine.....	22
5.9. Najbrojnija zanimanja po stručnoj spremi na evidenciji nezap. za 9. mj. 2016.....	23
5.10. Pregled zaposlenih i nezaposlenih osoba u ZDK po mjesecima u 2015. godini.....	23
5.11. Pregled zaposlenih i nezaposlenih osoba u ZDK po mjesecima u 2016. godini.....	24
6. AKTIVNOSTI USMJERENE NA SUZBIJANJU SIVE EKONOMIJE I RADA NA CRNO	24
6.1. Broj osoba zatečenih u radu na crno u periodu 2014.-2016. godina.....	24
7. AKTIVNOSTI NA ZAPOSŁJAVANJU U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU.....	25
7.1 Sufinansiranje Projekata „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje nezaposlenih osoba kod poznatog poslodavca”.....	25
7.2. Poticaj zapošljavanja realizovanjem Programa posredstvom Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.....	26
7.3 Aktivnosti Ministarstva za privredu/gospodarstvo.....	29
7.4. Aktivnosti Stručne službe za razvoj i međ. projekte na unapređanju zapošljavanja.....	30
7.5. Aktivnosti općina ZDK na unapređanju zapošljavanja.....	31
8. PROJEKTI NA UNAPREĐENJU ZAPOSŁJAVANJA.....	32
8.1. Aktivnosti pripreme za zapošljavanje, karijerne/profesionalne orijentacije.....	32
8.2. Jednodnevni info seminari, dvodnevni motivacijski seminari.....	33
8.3. Sajam zapošljavanja 2016 Zenica.....	34
8.4.Pasoš kompetencija.....	34
9. ZAKLJUČCI.....	35

7.11.16
P

1. UVOD

Programom rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2016. godinu planirano je razmatranje dokumenta „Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona“.

Pri izradi Informacije korišteni su podaci Federalnog zavoda za statistiku (FZS), Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Federalnog ministarstva razvoja poduzetništva i obrta, Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, Stručne službe za razvoj i međunarodne projekte i općina Zeničko-dobojskog kantona.

Cilj ove informacije je da prikaže podatke o zaposlenosti i nezaposlenosti, kao i druge relevantne podatke koji mogu najbolje ilustrirati stanje u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona. Pored uporednog pregleda zaposlenosti i nezaposlenosti za period 2013-2015. godina, prezentirati ćemo i dostupne podatke za 2016. godinu.

Na području Zeničko-dobojskog kantona po podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2015. godini ukupan broj stanovnika je 396.732 od čega je 69.927 starosti od 0-14 godina, 277.851 od 15-64 godine i 68.927 stariji od 65 godina, dok je prema preliminarnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine, koji su objavljeni u biltenu 195 Federalnog zavoda za statistiku, na području Zeničko-dobojskog kantona ukupno 385.067 osoba.

Zaključno sa 31.10.2016. godine na području Kantona evidentirano je ukupno 67.029 osoba koje traže posao od čega je 35.325 žena. I dalje se veliki broj nezaposlenih lica nalazi na evidenciji Službe za zapošljavanje zbog ostvarenja prava na zdravstvenu zaštitu, odnosno aktivno traženje posla nije njihov prvenstveni cilj. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku broj zaposlenih u septembru 2016. godine je bio 72.558 osoba a prema podacima Porezne uprave, prema prebivalištu osiguranog lica, broj zaposlenih je bio 81.381 osoba.

2. STRUKTURA TRŽIŠTA RADA

Socijalno-ekonomsko stanje, kao i ukupno stanje i mogućnosti zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu je u neizbježnoj korelaciji sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini. Radi se o veoma složenim društvenim pitanjima, koja zahtijevaju sveobuhvatnu analizu i niz konkretnih mjera s ciljem iznalaženja adekvatnih rješenja na svim nivoima vlasti.

U Zeničko-dobojskom kantonu i dalje je izražen problem nezaposlenosti i niskog životnog standarda što usložnjava ekonomsko socijalni status građana. Struktura nezaposlenih osoba definira složenost sadašnje situacije na tržištu rada jer je riječ uglavnom o osobama koje se teže zapošljavaju, kao što su dugoročno nezaposlene osobe, osobe bez kvalifikacije ili radnog iskustva.

Očuvanje postojećih radnih mjesta i stvaranje ambijenta za nova zapošljavanja, posebno zapošljavanja mladih osoba, predstavlja jedan od strateških ciljeva Vlade Zeničko-dobojskog kantona.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u Federaciji BiH popisano je 2.337.000 osoba. Od 1,6 miliona radno sposobnih osoba u Federaciji Bosne i Hercegovine, preko 835.000 osoba se klasifikuje kao ekonomski aktivno, a nešto iznad 765.000 kao ekonomski neaktivno stanovništvo. Podaci pokazuju da je više od polovine radno sposobnog stanovništva u FBiH aktivno, odnosno da stopa aktivnosti iznosi 51,9% , što je još uvijek vrlo niska stopa po međunarodnim standardima i standardima Europske unije gdje stopa aktivnosti prelazi 70%.

Prema podacima FZS radno sposobno stanovništvo u ZDK broji 277.851 stanovnika (osobe od 15-64 godine). Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo (zaposleni i nezaposleni na evidenciji Službe za zapošljavanje) činilo je 140.159 osoba, od čega je 61.798 žena ili 44,1%. Stopa aktivnosti iznosi 50,3%. U istom periodu neaktivno stanovništvo je činilo 138.430 osoba.

3. STANJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA

U ovoj Informaciji biti će prezentovani podaci registrirane zaposlenosti i nezaposlenosti u Zeničko-dobojskom kantonu za 2013., 2014., 2015., i dostupni podaci za 2016. godinu. Za izračunavanje stope zaposlenosti, važno je navesti da se registracija zaposlenosti vodi prema mjestu rada zaposlene osobe, dok se registrirana nezaposlenost vodi prema mjestu prebivališta nezaposlene osobe.

U Zeničko-dobojskom kantonu prosječan broj zaposlenih u 2015. godini iznosi 71.079 osoba, što je u odnosu na 2014. godinu povećanje za 1.411 osoba.

U septembru 2016. godine broj zaposlenih prema podacima Zavoda za statistiku je iznosio 72.558 osoba, a prema podacima koje Služba za zapošljavanje preuzima od Porezne uprave Zeničko-dobojskog kantona, u septembru 2015. godine, broj zaposlenih prema prebivalištu osiguranog lica je 80.214 osoba, dok je broj zaposlenih prema sjedištu uplatioca iznosio 75.318 osoba.

Određeni broj osoba radi i ostvaruje određene prihode po osnovu rada, ali u sklopu radnog angažmana ili nisu penziono i zdravstveno osigurane, rade na crno ili nisu u obavezi da se osiguraju. Ove osobe se po osnovu nezaposlenosti i dalje nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba radi ostvarivanja prava, dakle one su administrativno registrirane kao nezaposlene osobe.

U 2015. godini prosječna plata u Zeničko-dobojskom kantonu je 718 KM, dok u Federaciji BiH prosječna plata iznosi 833 KM. Jedino Srednjobosanski i Posavski kanton imaju nižu prosječnu platu od Zeničko-dobojskog kantona.

Prosječan broj nezaposlenih u 2015. godini iznosio je 69.290 osoba i manji je u odnosu na 2014. godinu, za 1.201 osobu.

Tabela br.3.1.: Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti po godinama

Period	Zaposleni	%	Nezaposleni	%
2013.	68.554	49,20	70.778	50,80
2014.	69.668	49,71	70.491	50,29
2015.	71.079	50,64	69.290	49,36

Grafikon br. 1.

Tabela br. 3.2.: Pregled prosječnog broja zaposlenih i nezaposlenih osoba po općinama Zeničko-dobojskog kantona za 2015. godinu

Iz tabele br. 3.2 i grafikona br. 2 možemo vidjeti da šest od dvanaest općina imaju znatno veći broj nezaposlenih u odnosu na broj zaposlenih, tj. stopa nezaposlenosti u tim općinama iznosi preko 50%, i to su Kakanj, Maglaj, Olovo, Usora, Vareš, Zavidovići. U općini Zavidovići stopa registrirane nezaposlenosti iznosi čak 66,09%. Iz navedenih podataka vidljivo je da je broj nezaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu u 2015. godini bio manji od broja zaposlenih i da stopa registrirane nezaposlenosti iznosi 49,36%.

Zeničko-dobojski kanton	Broj zaposlenih godišnji prosjek 2015. g.		Broj nezaposlenih		Radno aktivno stanovništvo	Stopa nezaposlenosti u %
	Općina/Grad	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	
	1	2	3	4	5	6
Breza		2.918	684	1.950	1.222	4.868
Doboj-Jug		1.000	309	968	491	1.968
Kakanj		6.729	1.904	7.015	3.467	13.744
Maglaj		4.026	1.821	5.009	2.682	9.035
Olovo		1.916	852	1.933	944	3.849
Tešanj		10.654	4.443	7.478	3.420	18.132
Usora		759	273	935	476	1.694
Vareš		1.275	423	1.320	675	2.595
Visoko		8.438	3.485	7.617	3.949	16.055
Zavidovići		3.768	1.515	7.343	3.468	11.111
Grad Zenica		24.338	9.182	22.708	12.220	47.046
Žepče		5.258	2.261	5.014	2.429	10.272
UKUPNO ZDK		71.079	27.152	69.290	35.443	140.369
						49,36

Grafikon br. 2.

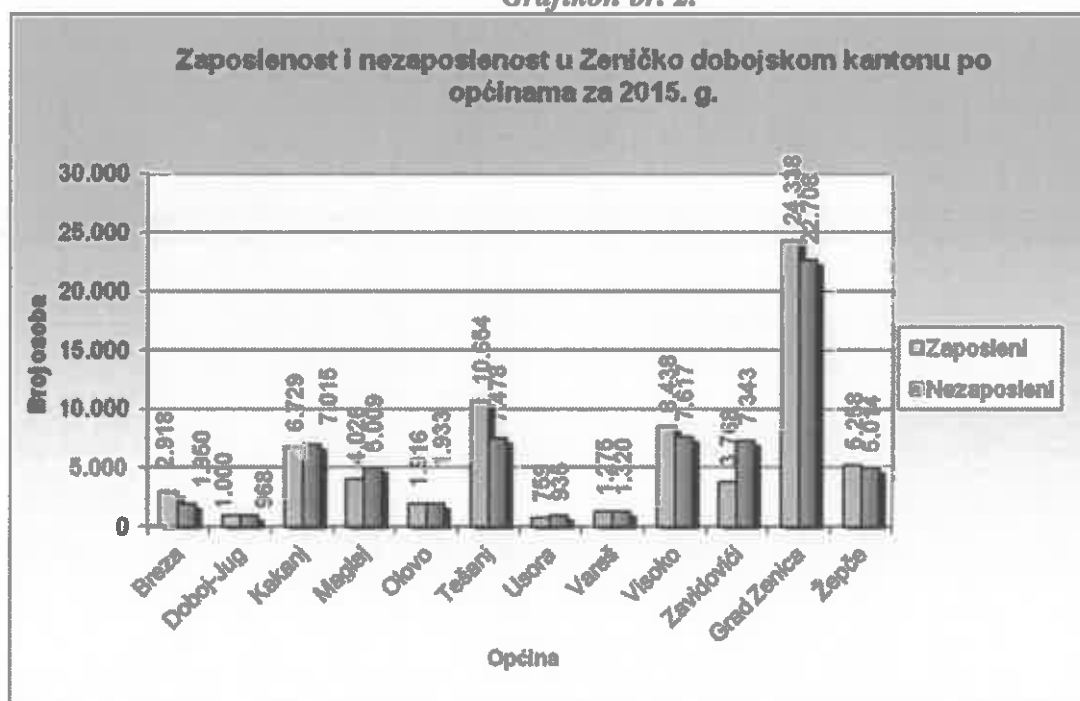

Tabela br.3.3. Broj registrovanih zaposlenih na jednog penzionera i prosječne penzije po općinama u 2015. godini

Grad/Općina	Broj zaposlenih na 1 penzionera	Broj zaposlenih (prosjek 2015. g.)	Broj penzionera	Prosječna penzija u KM
1	2	3	4	5
Breza	1,03	2.918	2.842	396,80
Doboj-Jug	1,08	1.000	925	330,10
Kakanj	1,15	6.729	5.851	416,00
Maglaj	1,22	4.026	3.310	341,50
Olovo	0,94	1.916	2.029	362,40
Tešanj	2,16	10.654	4.938	337,20
Usora	1,67	759	455	326,60
Vareš	0,61	1.275	2.075	372,00
Visoko	1,15	8.438	7.310	382,90
Zavidovići	0,68	3.768	5.503	344,10
Grad Zenica	1,13	24.338	21.485	399,80
Žepče	1,35	5.258	3.900	348,7
UKUPNO ZDK	1,17	71.079	60.623	378,70
Federacija BiH	1,32	450.121	340.848	393,20

U Zeničko-dobojskom kantonu broj penzionera u 2015. godini iznosio je 60.623 i u odnosu na 2014. godinu porastao je za 909 osoba.

I dalje se nastavlja pogoršanje odnosa između broja penzionera i broja uposlenih. U Kantonu na jednog penzionera imamo 1,17 zaposlenu osobu, što je nepovoljnije u odnosu na FBiH. Prosječna penzija u Zeničko-dobojskom kantonu u 2015. godini iznosila je 378,7 KM, što je za 14,5 KM manje u odnosu na prosječnu penziju u FBiH koja je iznosila 393,2 KM.

• Pravne osobe i obrtnici

Tabela br.3.4. Struktura poslovnih subjekata u Zeničko-dobojskom kantonu za 2015. godinu

Grad/Općina	Stanovništvo	Broj poduzeća				Broj poduzeća na 1000 stanovnika
		Pravna lica	U sastavu pravnih lica	Fizička lica obrtnici	Ukupno (pravna lica + obrtnici)	
1	2	3	4	5	6 (3+5)	7
Breza	13.634	212	159	226	597	44
Doboj-Jug	4.932	140	86	130	356	72
Kakanj	42.950	459	318	573	1.350	32
Maglaj	23.202	330	195	331	856	37
Olovo	11.365	165	107	134	406	36
Tešanj	48.772	872	468	844	2.184	45
Usora	6.838	152	61	79	292	43
Vareš	9.676	162	123	199	484	50
Visoko	39.982	810	519	1189	2.518	67

Zavidovići	37.495	415	301	386	1.102	29
Grad Zenica	126.871	1901	1312	1770	4.983	41
Žepče	31.015	518	347	339	1.204	39
UKUPNO ZDK	396.732	6136	3996	6200	16.332	42

U Kantonu broj registrovanih pravnih lica u 2015. godini iznosio je 6.136 što je u odnosu na 2014. godinu više za 51 pravno lice.

Broj registrovanih obrtnika u 2015. godini iznosio je 6.200, što je manje za 82 ili 1,3% u odnosu na 2014. godinu.

4. ZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Zeničko-dobojski kanton je nosilac razvoja privrede Federacije Bosne i Hercegovine zbog karaktera bazne industrije. Najrazvijenije industrijske grane su metalurgija, i metaloprerađivačka industrija, građevinarstvo i prehrambena industrija. Oko 80 % ukupnih privrednih aktivnosti u oblasti proizvodnje i izvoza čine velika i srednja preduzeća. Kanton posjeduje značajne potencijale za razvoj malih i srednjih preduzeća koja mogu podržati djelatnost i razvoj velikih preduzeća kod obezbjeđenja sirovina, repromaterijala, rezervnih dijelova te korištenju finalnih proizvoda velikih preduzeća u svojoj proizvodnji.

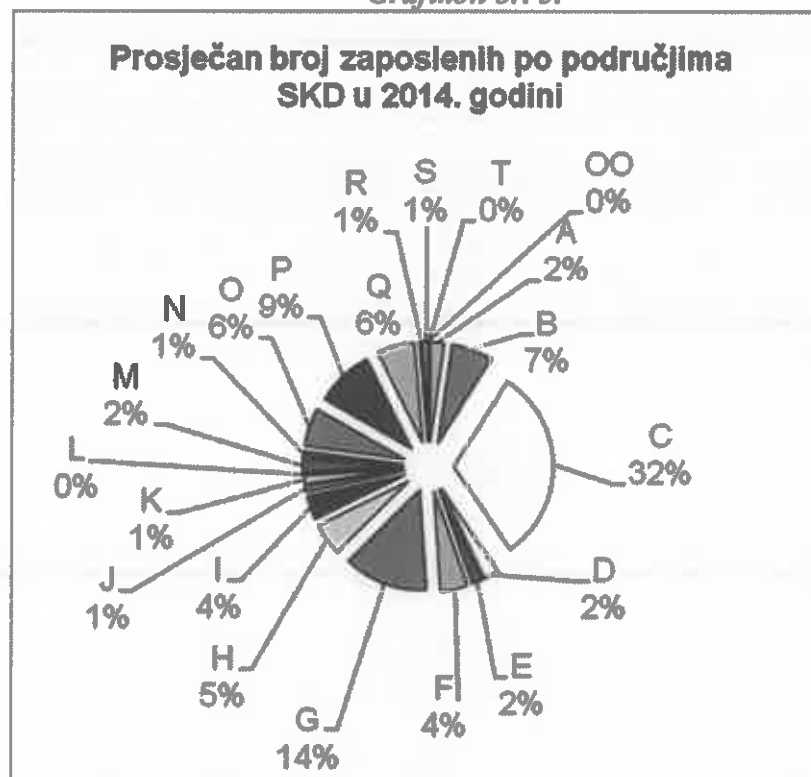
Zbog ovoga je potrebno pružiti podršku malim i srednjim preduzećima koja sa malim kapitalom mogu inicirati razne oblike privređivanja i imati ključnu ulogu u ekonomskom oporavku i otvaranju novih radnih mjesta.

Tabela br. 4.1.: Pregled zaposlenih po područjima standardne klasifikacije djelatnosti

Oznaka	Djelatnost	Prosječan broj zaposlenih u 2014. godini	Udio u %	Prosječan broj zaposlenih u 2015. godini	Udio u %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1.509	2,17	1.572	2,21
B	Vađenje ruda i kamena	4.878	7,00	4.763	6,70
C	Prerađivačka industrija	21.345	30,64	22.411	31,53
D	Proiz.snbđ./opskrba elekt.energ, gasom/plinom, parom i klimatizacija	1.704	2,45	1.666	2,34
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.153	1,65	1.194	1,68
F	Građevinarstvo	3.124	4,48	3.150	4,43
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motonih vozila i motocikla	9.607	13,79	9.628	13,55
H	Prijevoz i skladištenje	3.629	5,21	3.720	5,23
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijsko ugostiteljstvo)	2.888	4,15	2.783	3,92
J	Informacije i komunikacije	787	1,13	764	1,07
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	911	1,31	880	1,13

L	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	116	0,17	145	0,20
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.409	2,02	1.372	1,93
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	465	0,67	704	0,99
O	Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno soc. osiguranje	4.432	6,36	4.410	6,20
P	Obrazovanje	6.464	9,28	6.660	9,37
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	4.238	6,08	4.285	6,03
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	366	0,53	366	0,51
S	Ostale uslužne djelatnosti	643	0,92	606	0,85
T	Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; djelatnost domaćinstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0,00	0	0,00
OO	Neraspoređeno po djelatnostima KD	0	0,00	0	0,00
	UKUPNO	69.668	100	71.079	100

Grafikon br. 3.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku najveći broj zaposlenih je u prerađivačkoj djelatnosti i u ukupnom broju zaposlenih učestvuju u procentu 31,53 % i trgovini na veliko i trgovini na malo; popravak motornih vozila - u ukupnom broju zaposlenih učestvuju u procentu 13,55 %.

Analizirajući prethodnu tabelu može se zaključiti da se broj zaposlenih u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu značajnije povećao u prerađivačkoj djelatnosti i neznatno u građevinarstvu, a u djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane kao i u djelatnosti informacije i komunikacije broj zaposlenih se smanjio.

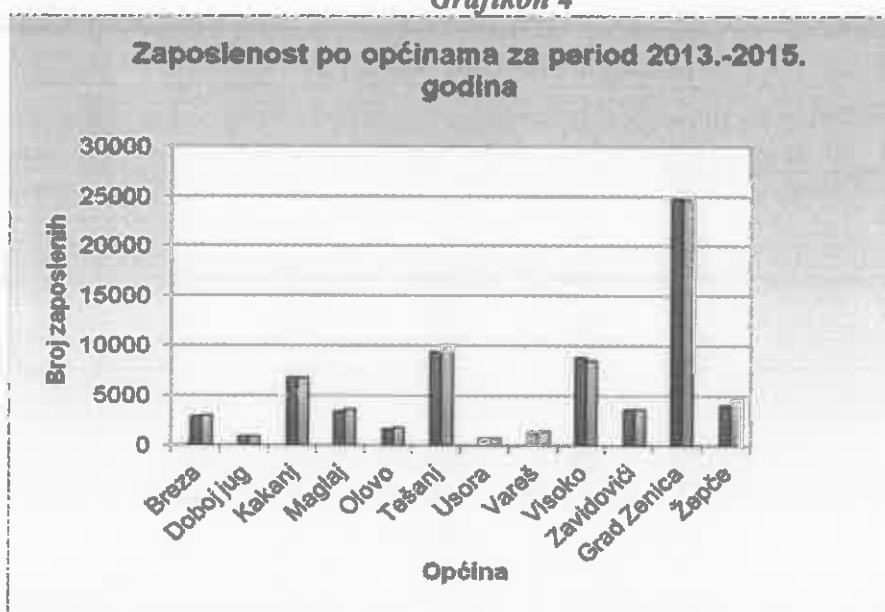
Uprkos značajnom potencijalu ZDK-a za razvoj djelatnosti poljoprivrede, lova i šumarstva broj zaposlenih je i dalje nizak.

Udio broja zaposlenih u građevinarstvu u odnosu na ukupan broj zaposlenih je neznatno povećan sa 4,48% u 2014. godini na 4,43 % u 2015. godini. Zabrinjavajuće je da je broj zaposlenih u građevinarstvu u udjelu ukupnog broja zaposlenih i dalje veoma mali.

Tabela br.4.2.: Pregled prosječne zaposlenosti po općinama Zeničko-dobojskog kantona za period 2013.-2015. godina

Područje	2013		2014		2015		Lančani index		
	broj	%	broj	%	broj	%	2013.	2014.	2015.
Breza	2.878	4,20 %	2.934	4,21 %	2.918	4,11	98,16	100,07	97,64
Doboj jug	940	1,37 %	959	1,38 %	1.000	1,41	94,19	96,09	102,2
Kakanj	6.799	9,92 %	6.768	9,71 %	6.729	9,47	99,17	98,72	97,53
Maglaj	3.434	5,01 %	3.621	5,20 %	4.026	5,66	110,06	116,06	108,85
Olovo	1.666	2,43 %	1.771	2,54 %	1.916	2,70	100,97	107,33	106,30
Tešanj	9.468	13,81 %	10.078	14,47 %	10.654	14,99	105,19	111,97	103,59
Usora	708	1,03 %	723	1,04 %	759	1,07	85,30	87,11	102,88
Vareš	1.307	1,91 %	1.320	1,89 %	1.275	1,79	99,62	100,61	94,71
Visoko	8.874	12,94 %	8.581	12,32 %	8.438	11,87	96,13	92,96	96,35
Zavidovići	3.609	5,26 %	3.642	5,23 %	3.768	5,30	101,81	102,74	101,33
Grad Zenica	24.823	36,21 %	24.694	35,45 %	24.338	34,24	98,42	97,91	96,59
Žepče	4.048	5,90 %	4.577	6,57 %	5.258	7,40	102,40	115,79	112,63
ZDK	68.554	100,00 %	69.668	100,00 %	71.079	100	99,86	101,48	100,01

Grafikon 4

U periodu 2013.-2015. godina prosječna zaposlenost u Kantonu ima trend rasta. Komparirajući podatke prosječne zaposlenosti po općinama u 2014. i 2015. godini uočen je pad broja zaposlenih na području općina Kakanj, Vareš, Visoko i Grada Zenice. U Gradu Zenici je broj zaposlenih u 2015.godini smanjen za 356 osoba u odnosu na 2014. godinu. Ostale općine imaju

trend povećanja broja zaposlenih. U općini Tešanj broj zaposlenih u 2015. godini je povećan za 576 osoba u odnosu na 2014. godinu, a u općini Žepče u istom periodu povećan je broj zaposlenih za 681 osobu. Kada se posmatra učešće općina i grada u ukupnoj zaposlenosti u Kantonu, najveće učešće ima Grad Zenica sa 34,24% što je manje u odnosu na 2014. godinu kad je ovo učešće iznosilo 35,45 %.

Ovi podaci ukazuju da se na području Kantona, bez obzira na lagani porast broja zaposlenih, i dalje ostvaruje manji ekonomski rast od potencijalnog, tj. ne stvara se dovoljan broj novih radnih mjesta.

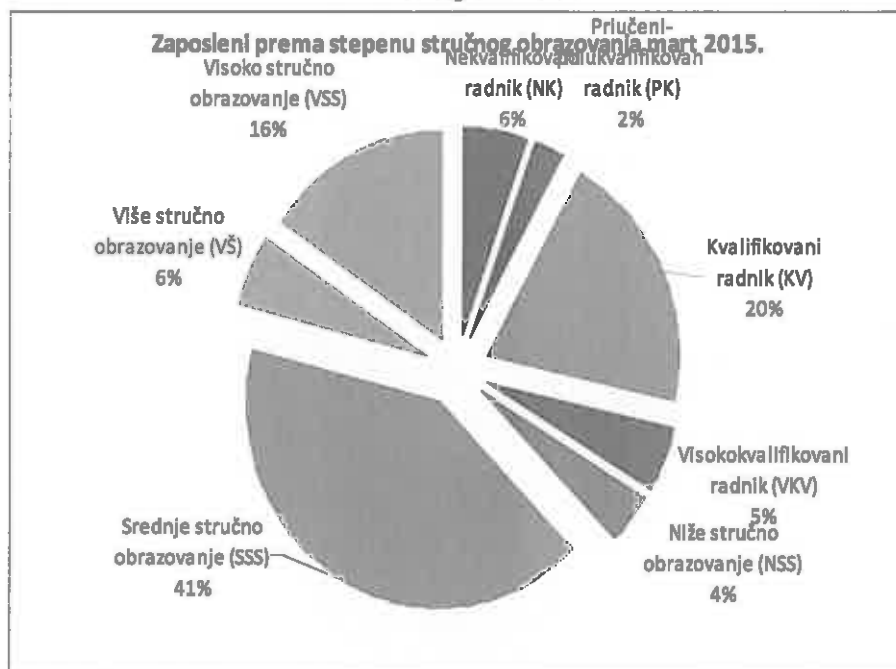
Tabela br.4.3. Zaposleni prema stepenu stručnog obrazovanja po godinama u kantonu

Stepen stručnog obrazovanja	Mart 2013.		Mart 2014.		Mart 2015.	
	ZO	% Udio	ZO	% Udio	ZO	% Udio
Nekvalifikovani radnik (NK)	4.193	6,80 %	4.052	6,44 %	3.532	5,61 %
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	1.620	2,63 %	1.779	2,83 %	1.571	2,50 %
Kvalifikovani radnik (KV)	13.368	21,69 %	13.698	21,76 %	12.855	20,42 %
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	3.438	5,58 %	3.280	5,21 %	3.157	5,01 %
Niže stručno obrazovanje (NSS)	2.064	3,35 %	1.435	2,28 %	2.728	4,33 %
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	24.056	39,04 %	24.635	39,13 %	25.787	41,10 %
Više stručno obrazovanje (VŠ)	3.586	5,82 %	3.581	5,69 %	3.504	5,57 %
Visoko stručno obrazovanje (VSS)	8.774	14,24 %	9.164	14,55 %	9.829	15,61 %
UKUPNO	61.099	99,15 %	61.624	97,87 %	62.963	100,00 %

*Nisu obuhvaćeni zaposleni u odbrani, kao ni zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama
(Podaci preuzeti iz Statističkog biltena 218/2015 FZS).*

Iz tabele br.4.3. može se vidjeti da udio zaposlenih prema stepenu stručne spreme u većini zanimanja (NK, PK, VKV, NSS) u odnosu na ukupan broj zaposlenih uglavnom opada, dok kod osoba sa većim stepenom obrazovanja (SSS,VSS) primjetan je rast udjela u broju zaposlenih. Posebno posmatrajući osobe sa VSS, vidljivo je da je od 14,24% (8.774 zaposlenih VSS), koliko je iznosio udio u ukupnom broju zaposlenih u martu 2013. godine, u martu 2014. godine porastao je na 14,55% (9.164), dok je u martu 2015. godine dostigao udio od 15,61% (9.829) u ukupnom broju zaposlenih osoba, što je još uvijek nedovoljno u odnosu na europski prosjek.

Grafikon br. 5.

Iako podaci u tabeli br. 4.3. ne obuhvataju sve zaposlene u Kantonu iz nje možemo vidjeti da obrazovna struktura zaposlenih osoba pokazuje da najveći udio, oko 41,10 % ima završenu srednju školu, slijede osobe sa završenim trećim stepenom stručne spreme (KV) 20,42 %, 15,61 % akademski obrazovanih osoba, i 8,11 % zaposlenih s osnovnom školom ili nižim obrazovanjem. S obzirom da je obrazovna struktura zaposlenih osoba jako bitan faktor za privredu jedne zemlje ili regije i za njen ekonomski rast i razvoj, obrazovanje mora biti u stalnoj saradnji sa tržištem rada, pratiti kretanja kako bi zadovoljilo potrebe tržišta rada.

Tabela br.4.4. Komparacija zaposlenosti po pojedinim kantonima

Kanton	Stanovništvo (prisutno)	Broj zaposlenih	Radno sposobno stanovništvo	Stopa zaposlenosti u %
1	2	3	4	5
Zeničko - dobojski	397.813	69.668	278.589	25,00
Tuzlanski	498.766	83.427	352.560	23,66
Sarajevski	446.853	126.605	302.815	41,80
Federacija BiH	2.334.348	450.121	1.611.611	27,99

Veliki je broj otežavajućih okolnosti za značajnije povećanje broja zaposlenih među kojima se naročito ističe problem nedovoljnih investicija, visok nivo sive ekonomije i sl. Dakle, neophodno je sinergijsko djelovanje svih relevantnih faktora na tržištu rada radi stvaranja povoljnog poslovnog ambijenta za investitore, što bi u konačnici dovelo do otvaranja novih radnih mjesta.

Poređenjem zaposlenosti u tri najveća kantona Federacije BiH regionalna razlika u visini zaposlenosti jasno je vidljiva s obzirom da u odnosu na radno sposobno Tuzlanski kanton ima stopu zaposlenosti 23,66%. Zeničko-dobojski kanton je po stopi zaposlenosti nešto iznad Tuzlanskog kantona, i ona iznosi 25%, što je ispod prosjeka u Federaciji BiH, a znatno ispod stope zaposlenosti u kantonu Sarajevo, gdje ista iznosi 41,80%.

5. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Pitanje sadašnjeg socijalno-ekonomskog stanja, kao i pitanje ukupnog stanja i mogućnosti zapošljavanja u neizbježnoj je korelaciji sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini. Radi se o veoma složenim društvenim pitanjima, koja zahtijevaju sveobuhvatnu analizu i niz konkretnih mjera s ciljem iznalaženja adekvatnih rješenja na svim nivoima vlasti. U Kantonu, kao i u čitavoj Federaciji BiH prisutni su negativni trendovi na tržištu rada, a naročito je još uvijek izražen problem visoke nezaposlenosti

Ministarstvo će i dalje usmjeravati aktivnosti na stvaranje ambijenta za zapošljavanje mladih nezaposlenih osoba kao strateški cilj programa rada Ministarstva u 2017. godini.

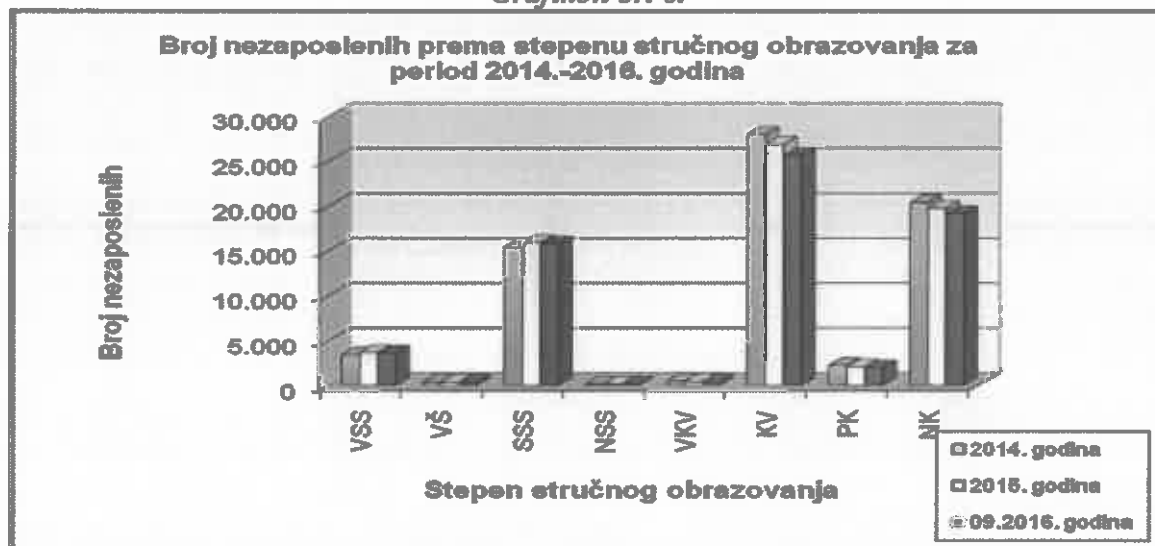
Broj nezaposlenih u 2015. godini je bio 69.205 osoba a prosječan broj zaposlenih 71.079 osoba, a u oktobru 2016. godine evidentirano je ukupno 66.730 osoba koje traže posao, što je za 2.742 manje nego u istom mjesecu 2015. godine. Broj nezaposlenih koji prvi put traže zaposlenje u 2016. godini je 18.744 osoba. Strateško opredjeljenje Ministarstva će i u narednom periodu biti sufinansiranje prvog zapošljavanja.

U tabeli broj 5.1. prezentovani su podaci o nezaposlenim osobama u odnosu na njihovo stručno obrazovanje za vremenski period od 2014. do 2016. godine.

Tabela br.5.1.: Pregled nezaposlenih osoba u odnosu na stepen stručnog obrazovanja

Stepen stručnog obrazovanja	2014. godina		2015. godina		09.2016. godina	
	NO	% Udio	NO	% Udio	NO	% Udio
Nekvalifikovani radnik (NK)	20.405	0,29	19.723	0,28	19.172	0,29
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	2.237	0,03	2.081	0,03	1.972	0,03
Kvalifikovani radnik (KV)	28.021	0,40	26.913	0,39	25.640	0,38
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	455	0,01	417	0,01	370	0,01
Niže stručno obrazovanje (NSS)	167	0,00	148	0,00	148	0,00
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	15.404	0,22	15.964	0,23	15.784	0,24
Više stručno obrazovanje (VŠ)	392	0,01	353	0,01	347	0,01
Visoko stručno obrazovanje (VSS)	3.410	0,05	3.691	0,05	3.596	0,05
UKUPNO	70.491	1,00%	69.290	1,00%	67.029	1,00%

Grafikon br. 6.

Najveći broj nezaposlenih osoba i u 2016. godini su kvalifikovana (KV) radna snaga - 25.640, nekvalifikovana (NK) radna snaga-19.172, kao i osobe sa srednjom stručnom spremom 15.640, čiji je broj smanjen u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu. Broj nezaposlenih osoba sa visokim stručnim obrazovanjem VSS u 2016. godini se povećao za 95 osoba u odnosu na 2015. godinu. Broj nezaposlenih u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu je smanjen za 1.201 osoba a u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu taj broj je smanjen za 2.261 osobu.

Od ukupnog broja osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba u 2016. godini gotovo jednu trećinu (31%), čine oni koji nemaju nikakvu stručnu kvalifikaciju. Ovo zajedno sa velikim udjelom osoba sa KV stručnom spremom (38%) ukazuje na vrlo nepovoljnu strukturu nezaposlenih osoba u pogledu stručne spreme. Neophodno je kroz primjenu Zakona o obrazovanju odraslih u Zeničko-dobojskom kanton omogućiti obrazovanje, osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i specijalizaciju u okviru brojnih zanimanja, što će u konačnici poboljšati i strukturu nezaposlenih osoba u pogledu stručne spreme. Vlada Zeničko-dobojskog kantona

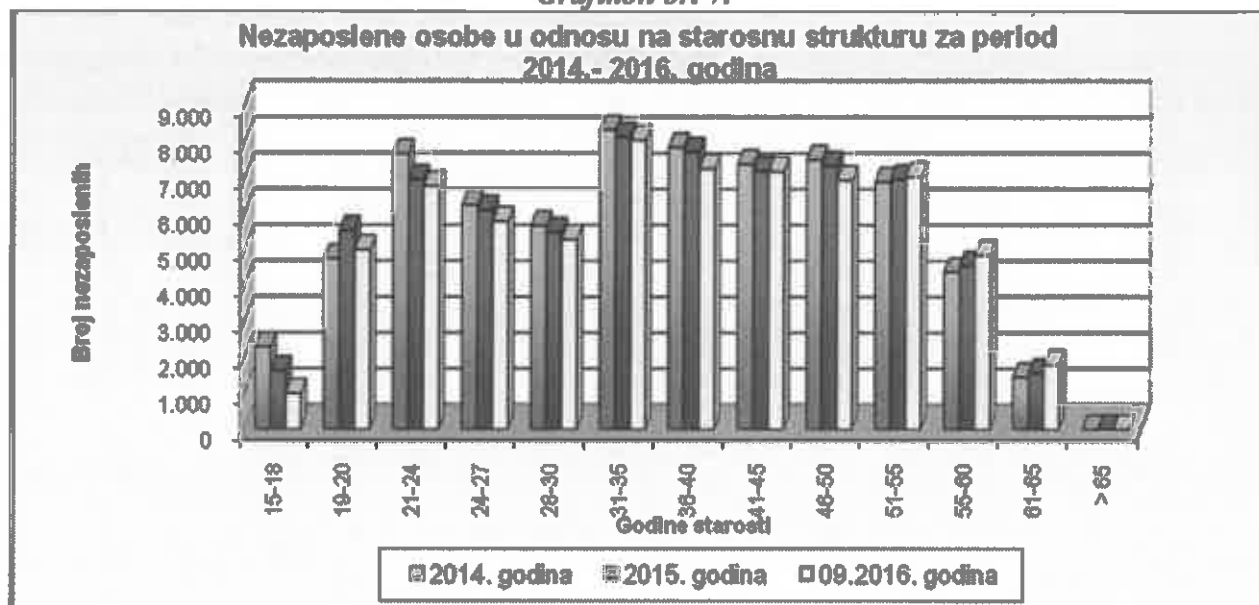
S obzirom da se analizom podataka nezaposlenih osoba uočilo da je velik broj nezaposlenih osoba sa VSS i SSS stručnom spremom, Vlada Zeničko-dobojskog kantona i u 2016. godini odobrila sredstva za poticaj zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba – VSS i SSS pripravnika za period 2016-2017. godina. Ovim projektom 100 pripravnika VSS struke je zaposleno na godinu dana i 100 pripravnika SSS struke na šest mjeseci a s ciljem sticanja radnog iskustva u zanimanju za koje su se školovali, a koje će im biti od pomoći za ravnopravno natjecanje za dobijanje zaposlenja na tržištu rada.

Tabela br.5.2.: Pregled nezaposlenih osoba, u odnosu na starosnu i spolnu strukturu za period 2014.-2016. godina

Godine starosti	Spol	2014. godina		2015. godina		09.2016. godina	
		NO	Index	NO	Index	NO	Index
od 15-18 god.	Svega	2.294	3,42 %	1.633	2,44 %	1.002	1,49 %
	Žena	1.001	2,83 %	762	2,16 %	466	1,32 %
od 19-20 god.	Svega	4.753	7,09 %	5.543	8,27 %	5.007	7,47 %
	Žena	2.058	5,83 %	2.471	7,00 %	2.301	6,51 %
od 21-24 god.	Svega	7.682	11,46 %	6.966	10,39 %	6.780	10,12 %
	Žena	3.818	10,81 %	3.530	9,99 %	3.419	9,68 %
od 24-27 god.	Svega	6.252	9,33 %	6.115	9,12 %	5.801	8,65 %
	Žena	3.426	9,70 %	3.405	9,64 %	3.355	9,50 %
od 28-30 god.	Svega	5.677	8,47 %	5.499	8,20 %	5.296	7,90 %
	Žena	3.312	9,38 %	3.205	9,07 %	3.197	9,05 %
od 31-35 god.	Svega	8.346	12,45 %	8.150	12,16 %	8.061	12,03 %
	Žena	4.591	13,00 %	4.659	13,19 %	4.809	13,61 %
od 36-40 god.	Svega	7.852	11,71 %	7.731	11,53 %	7.261	10,83 %
	Žena	4.014	11,36 %	4.056	11,48 %	3.963	11,22 %
od 41-45 god.	Svega	7.389	11,02 %	7.199	10,74 %	7.188	10,72 %
	Žena	3.805	10,77 %	3.774	10,68 %	3.860	10,93 %
od 46-50 god.	Svega	7.513	11,21 %	7.348	10,96 %	6.944	10,36 %
	Žena	3.912	11,07 %	3.850	10,90 %	3.668	10,38 %
od 51-55 god.	Svega	6.899	10,29 %	6.971	10,40 %	7.037	10,50 %
	Žena	3.253	9,21 %	3.395	9,61 %	3.592	10,17 %
od 56-60 god.	Svega	4.381	6,54 %	4.564	6,81 %	4.854	7,24 %
	Žena	1.672	4,73 %	1.815	5,14 %	1.976	5,59 %
od 61-65 god.	Svega	1.452	2,17 %	1.568	2,34 %	1.798	2,68 %
	Žena	485	1,37 %	578	1,64 %	719	2,04 %
Preko 65 god.	Svega	1	0,00 %	3	0,00 %	0	0,00 %

	Žena	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
	Svega	70.491	100,00 %	69.290	100,00 %	67.029	100,00 %
Ukupno	Žena	35.347	100,00 %	35.500	100,00 %	35.325	100,00 %

Grafikon br. 7.

U pregledu nezaposlenih osoba i podacima predloženim u tabeli broj 5.2. data je detaljna prezentacija podataka u odnosu na starosnu i spolnu strukturu nezaposlenih osoba za 2013., 2014., i 2015. godinu. Uočljivo je da je veliki broj nezaposlenih osoba u dobnoj granici od 21 do 50 godina starosti, odnosno u dobi najveće radne aktivnosti.

Broj mladih nezaposlenih osoba u skupini od 21-35 godina starosti je 25.938 osoba ili 39% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih u ovom periodu. Razlozi za visoku stopu nezaposlenosti mladih su: nedovoljan broj novih radnih mjesta, nedovoljna usklađenost obrazovanja sa tržištem rada, mladi ne posjeduju kompetencije i vještine koje poslodavci trebaju, siva ekonomija i drugo. Poželjno bi bilo da se osigura obavljanje praktične nastave u određenim kompanijama kako bi se kod istih zaposlili bez dodatne obuke, obzirom da bi kroz praksu ovladali vještinama neophodnim za obavljanje poslova.

Broj nezaposlenih žena u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu smanjio se za 125 osoba.

Najbrojnija skupina žena koje traže zaposlenje je starosne dobi od 31 do 35 godine (4.809 osoba) i od 41 do 45 godina (3.860 osoba).

Tabela br. 5.3.: Pregled nezaposlenih osoba u odnosu na dužinu čekanja zaposlenja i starosnu strukturu

Dužina čekanja zaposlenja	Spol	Starosna struktura											Preko 65 god.	Ukupno
		od 15-18 god.	od 19-20 god.	od 21-24 god.	od 25-27 god.	od 28-30 god.	od 31-35 god.	od 36-40 god.	od 41-45 god.	od 46-50 god.	od 51-55 god.	od 56-60 god.	od 61-65 god.	
Do godine	Ukupno	826	2235	2146	1805	1343	1707	1134	950	739	658	381	123	14.047
	Žena	343	1049	1046	942	677	755	489	434	290	243	78	32	6.378
1-2 godine	Ukupno	120	1740	964	899	725	854	718	543	499	508	397	125	8.092
	Žena	79	792	505	539	396	461	370	277	221	212	107	30	3.989
2-3 godine	Ukupno	43	815	1036	501	459	607	516	425	400	436	290	98	5.626
	Žena	33	329	503	332	278	340	268	221	201	214	74	24	2.817
3-4 godine	Ukupno	13	139	951	384	383	521	449	388	326	363	292	83	4.292
	Žena	11	77	451	221	229	297	218	195	161	153	92	27	2.132
4-5 godina	Ukupno		53	673	300	324	498	402	302	314	281	223	80	3.450
	Žena		38	344	192	205	285	190	141	143	126	86	28	1.778
5-8 godina	Ukupno		25	974	1202	735	1202	1022	880	875	992	593	266	8.766
	Žena		16	539	651	476	741	493	424	462	519	237	97	4.655
8-10 godina	Ukupno			36	630	471	560	524	590	540	628	456	173	4.608
	Žena			31	418	318	391	320	354	279	291	187	78	2.667
10-15 godina	Ukupno				80	854	1635	1122	1182	1309	1305	908	371	8.766
	Žena				60	616	1193	730	730	772	768	492	182	5.543
15 godina i više	Ukupno					2	477	1374	1928	1942	1866	1314	479	9.382
	Žena					2	346	885	1084	1139	1066	623	221	5.366
Ukupno	Ukupno	1.002	5.007	6.780	5.801	5.296	8.061	7.261	7.188	6.944	7.037	4.854	1.798	67.029
	Žena	466	2.301	3.419	3.355	3.197	4.809	3.963	3.860	3.668	3.592	1.976	719	35.325

Grafikon br.8

U tabeli broj 5.3. data je detaljna prezentacija podataka broja nezaposlenih osoba u oktobru 2016. godine, sa ciljem izvršenja analize podataka u pogledu dužine čekanja zaposlenja nezaposlenih osoba, posmatrano po starosnim grupama i polnoj strukturi nezaposlenih osoba.

Osim toga o tretiranim pitanjima i podacima predloženim u tabeli broj 5.3. dat je i grafički prikaz nezaposlenih osoba u odnosu na starosnu strukturu (grafikon broj 8).

Konačno, na osnovu uvida u prethodnu tabelu, uočava se sljedeće:

- Posmatrano po svim starosnim skupinama posao traži: do godinu dana posao traži 21% nezaposlenih osoba, od 1 do 2 godine 12%, od 2 do 3 godine 8,3%, od 3 do 4 godina 9,8%, od 4 do 5 godina 5%, od 5 do 8 godina 13,1%, od 8 do 10 godina 6,8%, od 10 do 15 godina 13% i preko 15 godina 14%.
- U starosnoj dobi do 35 godina posao traži 31.947 osoba, odnosno 47,66%, što je za 2.010 osoba manje nego u istom periodu 2015. godine.
- U starosnoj dobi iznad 35 godina posao traži 35.082 osoba, odnosno 52,34%, što je za 533 osobe manje nego u istom periodu 2015. godine.

Analizirajući podatke u prethodnoj tabeli uočava se da najviše osoba koje su prijavljene u Službi za zapošljavanje na posao čekaju do jednu godinu i to 14.047 osoba. Čak 22.756 osoba, (34%), nalazi se na evidenciji nezaposlenih duže od 8 godina, što je sigurno teže zapošljiva kategorija s obzirom na vrijeme provedeno na birou zbog čega je neophodna kontinuirana edukacija i unapređenje znanja o novim tehnološkim dostignućima, savremenim proizvodnim procesima, kao i vještinama koje se traže na tržištu rada, jer sa dužim vremenom provedenim na evidenciji nezaposlenih gube na kvalitetu znanja i kvalitetu postojećih vještina

Prema starosnoj strukturi najviše nezaposlenih osoba je u dobi od 31-35 godina, i to 8.061 osoba, od čega su 4.809 žene.

Iz pregleda nezaposlenih osoba u odnosu na dužinu čekanja zaposlenja uočljivo je da je nezaposlenost u Zeničko-dobojskom kantonu dugoročnog (strukturnog) karaktera, jer 79% nezaposlenih na evidenciji nezaposlenih se nalazi duže od 12 mjeseci.

Tabela br. 5.4.: Pregled nezaposlenih osoba bez radnog staža u odnosu na stručno obrazovanje za oktobar 2016. godina

BIRO	Ukupno	od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Breza	861	633	85	8	370	4	0	211	5	178
Doboj-Jug	340	213	14	0	91	0	0	96	5	134
Kakanj	4.219	2.385	276	5	839	4	2	1.902	91	1.100
Maglaj	2.666	1.789	77	2	390	0	0	720	55	1.422
Olovo	928	543	71	0	347	0	0	205	3	302
Tešanj	2.769	1.540	167	3	615	2	2	957	36	987
Usora	444	280	10	1	105	0	1	167	3	157
Vareš	469	327	29	0	162	2	0	126	7	143
Visoko	2.680	1.653	241	7	693	0	1	862	19	857
Zavidovići	3.819	2.191	189	3	1.051	0	0	1.292	51	1.233
Zenica	12.446	7.528	805	36	3.275	44	18	4.051	308	3.909
Žepče	2.085	1.229	69	0	495	0	1	709	23	788
UKUPNO	33.726	20.311	2.033	65	8.433	56	25	11.298	606	11.210

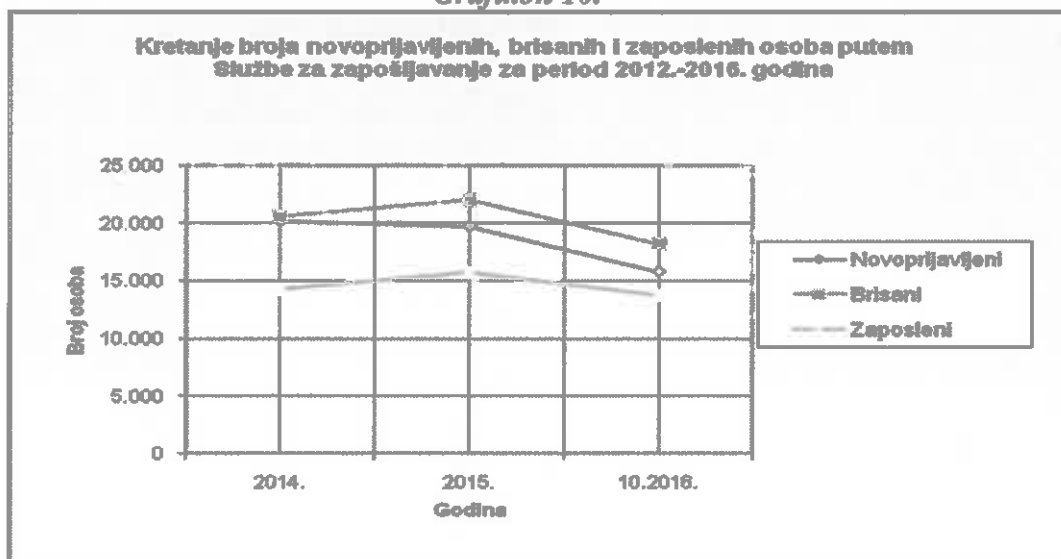
U tabeli broj 5.4. dat je pregled podataka o nezaposlenim osobama „bez radnog staža“ po općinama i po stručnom obrazovanju za oktobar 2016. godine. Ukoliko se uporedi broj nezaposlenih osoba bez radnog staža sa ukupnim brojem nezaposlenih osoba u Kantonu uočava se da broj nezaposlenih „bez radnog staža“ učestvuje sa 50,3% u ukupnom broju nezaposlenih osoba.

Najveći broj osoba bez radnog staža u 2016. godini su sa kvalifikacijom KV (11.298), NKV(11.210), SSS (8.433) i VSS (2.033). Primjetno je da je udio žena u broju nezaposlenih osoba bez radnog staža veći u odnosu na muške osobe i iznosi 57%.

Tabela br. 5.5.: Pregled nezaposlenih osoba koje su novoprijavljene, brisane sa evidencija i zaposlene uz posredovanje službe ZE-DO kantona

Godina	Obilježje		Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO
2014.	od 1.1.2014. do 31.12.2014.	Novoprijavljeni	711	374	2.125	1.209	648	2.534	147	479	2.374	1.903	6.145	1.510	20.159
		Brisani	657	393	1.739	1.513	515	2.926	198	469	2.360	1.885	6.206	1.747	20.608
		Zaposleni	420	295	1.270	1.100	406	2.114	111	314	1.595	1.261	4.145	1.287	14.318
	Ukupno NO		1.982	1.012	7.018	5.141	1.964	7.852	992	1.317	7.823	7.404	22.970	5.016	70.491
	Zdravstvena zaštita		1.567	685	3.980	2.680	1.397	5.797	709	1.023	6.643	5.594	18.973	3.979	53.027
2015.	od 1.1.2015. do 31.12.2015.	Novoprijavljeni	584	324	1.833	1.303	531	2.866	178	437	2.117	2.115	6.000	1.446	19.734
		Brisani	655	373	1.894	1.543	537	3.500	241	441	2.347	2.287	6.695	1.531	22.044
		Zaposleni	450	284	1.315	1.232	395	2.578	136	279	1.622	1.658	4.683	1.098	15.730
	Ukupno NO		1.950	968	7.015	5.009	1.933	7.478	935	1.320	7.617	7.343	22.708	5.014	69.290
	Zdravstvena zaštita		1.565	668	4.157	2.522	1.394	5.668	673	1.060	6.374	5.631	18.967	4.015	52.694
10.2015.	od 1.1.2016. do 30.09.2016.	Novoprijavljeni	481	237	1.479	1.013	339	2.385	132	247	1.713	1.469	4.918	1.380	15.793
		Brisani	558	322	1.640	1.133	509	2.747	180	364	2.043	1.777	5.588	1.360	18.221
		Zaposleni	419	242	1.272	860	297	2.270	140	244	1.600	1.299	4.082	1.011	13.736
	Ukupno NO		1.862	884	6.825	4.897	1.704	7.184	888	1.204	7.280	7.076	22.168	5.057	67.029
	Zdravstvena zaštita		1.488	602	4.128	2.614	1.277	5.440	633	978	6.102	5.450	18.558	4.142	51.412

Grafikon 10.

U tabeli br. 5.5. dat je pregled novoprijavljenih nezaposlenih osoba, brisanih osoba sa evidencije, te zaposlenih osoba, sa osvrtom na podatke o ostvarivanju zdravstvene zaštite službeno registrovanih nezaposlenih osoba.

U 2016. godini broj brisanih iz evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja u Zeničko-dobojskom kantonu je iznosio 13.736. Najveći broj brisanih je u Zenici 5.588 osoba, Tešnju 2.747 osoba i Visokom 2.043, a najmanji u Usori 180 osoba i Doboju 322 osobe.

Učešće korisnika prava na zdravstveno osiguranje u ukupnom broju nezaposlenih osoba u 2015. godini učestvuje sa 76,04% (ili 52.694 osoba), a do oktobra mjeseca 2016. godine sa 76,6% (51.412 osoba). Uočljiv je veliki broj lica koja ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu putem Službe za zapošljavanje. Iz ovoga je vidljivo da Služba za zapošljavanje veliki dio svojih resursa, kako materijalnih tako i ljudskih, koristi za regulisanje prava iz zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba. Stoga je neophodno što hitnije donijeti propise kako bi se administriranje zdravstvene zaštite nezaposlenih osoba izmjestilo iz ovog resora, kako bi Služba svoje kapacitete usmjerila na vršenje osnovne djelatnosti, a to je posredovanje u zapošljavanju.

Grafikon br. 11.

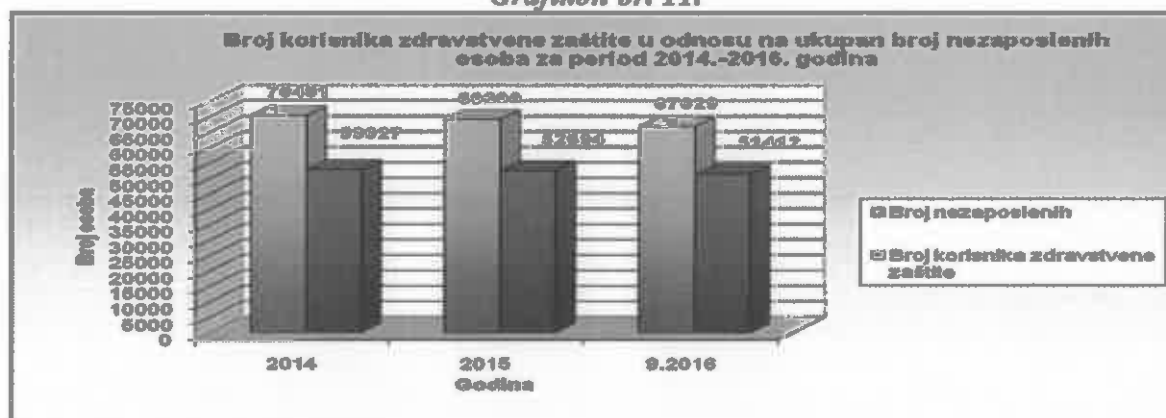
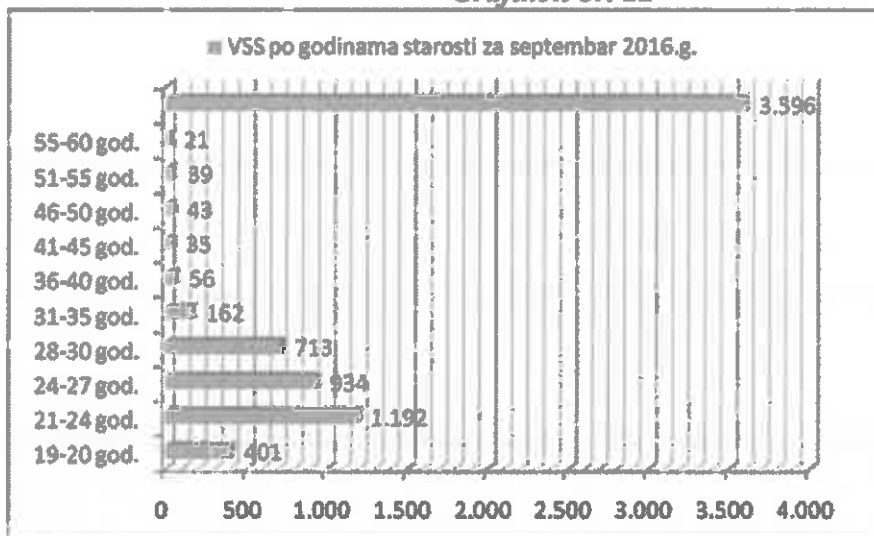

Tabela br. 5.6. Nezaposlene osobe sa VSS na evidenciji po godinama starosti i prema dužini traženja zaposlenja u avgustu 2016. godine

Duzina cekanja na zaposlenja	Starosna struktura										Ukupno
	19-20 god.	21-24 god.	24-27 god.	28-30 god.	31-35 god.	36-40 god.	41-45 god.	46-50 god.	51-55 god.	55-60 god.	
Do 1 god	321	606	353	236	47	16	14	14	9	4	1.620
Od 1 – 2 godine	66	322	204	134	27	5	4	8	7	3	780
Od 2 – 3 godine	8	153	103	96	14	9	2	1	5	6	397
Od 3 – 4 godine	1	61	95	50	11	8	3	4	4	2	239
Od 4 – 5 godine	1	30	85	61	20	1	3	3	7	1	212
Od 5 – 8 godine	4	17	77	105	27	10	3	8	1	3	255
Od 8 – 10 godine		3	10	13	8	4	3	1	1		43
Od 10 – 15 godine			7	17	4	2	1	3	1	1	36
15 god i više				1	4	1	2	1	4	1	14
Ukupno	401	1.192	934	713	162	56	35	43	39	21	3.596

Grafikon br. 12

Učešće visoko obrazovanog kadra u ukupnoj nezaposlenosti pokazuje da tržište rada relativno lako absorbira ovu kategoriju nezaposlenih. Od ukupno registrovanih nezaposlenih lica sa visokom stručnom spremom, 1.647 osoba su starosne dobi od 25-30 godina. U periodu do godinu dana posao čeka 1.620 osoba, a 780 osoba od 1 - 2 godine.

Interesantan je podatak da osobe starosne dobi od 19-20 i 21-24 godine posao čekaju više od 5-8 godina. U trenutku prijavljivanja na evidenciju nezaposlenih pojedine osobe imaju završenu samo osnovnu školu, ali dok su na evidenciji nezaposlenih, oni se obrazuju, stiču viši stepen obrazovanja, veće kompetencije i vještine, kako bi brže došli do zaposlenja.

Kako bi se omogućilo brže zapošljavanje mladih trebalo bi težiti aktivnostima sufinansiranja poslodavaca pri zapošljavanju mladih lica od strane Vlade i općina Zeničko-dobojskog kantona, a posebno poslodavaca koji zadrže u radnom odnosu mlade i nakon odrade pripravničkog staža; pojačati učešće praktične nastave i stažiranja uz studiranje; sufinansirati troškove zapošljavanja mladih visokoobrazovanih kadrova koji su na evidenciji nezaposlenih na izradi razvojnih projekata.

Velika nezaposlenost mladih je izvor drugih problema, kao što su ekonomska ovisnost, nemogućnost osamostaljenja, visoka stopa rizika od siromaštva, mladi se teže odlučuju za bračnu zajednicu i planiranje porodice. U konačnici dolazi do mnogih poremećaja u kretanju društva u cjelini.

Tabela 5.7.: Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa 30.09.2016. g.

Rbr	Apikacija - obilježje	UKUPNO	Zenica	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Žepče
1	Ukupan broj lica koja traže ZAPOSLENJE (2+3+4+5+6)	Svega	22.168	1.882	884	6.825	4.897	1.704	7.184	888	1.204	7.280	7.076	5.057
		Žena	12.174	1.216	452	3.529	2.740	886	3.386	466	633	3.789	3.439	2.605
2	Demobilisana lica	Svega	2.756	193	190	610	880	178	1.562	222	260	1.305	988	923
		Žena	192	21	18	25	73	16	69	22	39	33	54	79
3	Broj nezaposlenih - RVI	Svega	739	199	11	41	89	12	91	12	18	67	119	68
		Žena	4	0	0	3	6	0	0	0	0	3	2	1
4	Broj evidentiranih nezaposlenih lica članova porodica poginulih boraca	Svega	700	146	14	100	6	10	63	9	3	108	19	214
		Žena	411	90	10	58	3	5	44	7	1	61	10	114
5	Broj evidentiranih nezaposlenih lica ostalih invalida	Svega	878	360	26	77	95	4	91	5	17	30	47	114
		Žena	318	131	14	28	32	1	30	2	8	8	18	39
6	Ostala nezaposlena lica	Svega	54.645	18.707	1.618	662	3.827	1.500	5.377	640	906	5.770	5.903	3.738
		Žena	33.936	11.757	1.171	419	2.626	864	3.243	435	585	3.694	3.355	2.372
7	Novoprijavljena lica	Svega	1.678	571	42	25	68	34	234	20	33	165	165	171
		Žena	735	245	23	9	34	9	118	6	12	85	62	65
8	Broj lica brisanih iz evidencije	Svega	2.860	900	99	261	255	154	323	29	42	247	243	262
		Žena	1.392	436	61	112	132	67	148	22	20	135	92	142
9	Broj korisnika novčane naknade	Svega	2.330	749	79	205	134	28	260	15	21	287	251	266
		Žena	1.129	381	42	99	69	4	119	11	9	145	82	151
10	Broj korisnika zdravstvene zaštite	Svega	51.412	18.558	1.488	4.128	2.614	1.277	5.440	633	978	6.102	5.450	4.142
		Žena	25.983	10.247	983	2.34	1.073	661	2.255	293	512	3.119	2.545	2.122
11	Broj prijavljenih slobodnih radnih mjest	Svega	65	0	0	0	0	0	0	0	27	38	0	0
		Žena	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Broj stvarno zaposlenih u izvještajnom mjesecu	Svega	2.292	757	76	218	205	10	274	25	30	213	232	224
		Žena	1.228	405	55	99	106	4	145	21	15	125	101	136

Prema tabeli 5.7. na evidenciji Službe za zapošljavanje u oktobru 2016. godine registrirano je 1.678 novoprijavljenih osoba, od čega je 43,8% žena. U istom mjesecu sa evidencije nezaposlenih je brisano 2.860 osoba, od čega je 48,6% žena., a od ukupno brisanih u izvještajnom mjesecu sa evidencije nezaposlenih zaposleno je 2.292 osobe od čega je 53,8% žena.

Interesantno je da je broj stvarno zaposlenih u izvještajnom mjesecu 2.292 osobe, a broj prijavljenih slobodnih radnih mjesta samo 65, i to samo u općinama Vareš i Visoko. Dakle u ostalim općinama biroima za zapošljavanje nije bilo prijavljenih slobodnih radnih mjesta. Ovi podaci pokazuju da poslodavci Službi za zapošljavanje ne dostavljaju podatke o potrebama za radnom snagom

Tabela br. 5.8.: Kvalifikaciona struktura osoba koje traže zaposlenje po općinama u Zeničko-dobojskom kantonu za oktobar 2016. godine

Biro	Ukupno Žene	Stepen stručnog obrazovanja								
		Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PK	NK
Grad Zenica	Ukupno	22.168	1.371	147	5.687	110	196	8.232	788	5.637
	Žena	12.174	951	87	3.521	108	34	3.685	300	3.488
Breza	Ukupno	1.862	148	20	701	8	9	576	30	370
	Žena	1.216	103	16	474	5	0	334	25	259
Doboj-Jug	Ukupno	884	33	0	195	3	4	350	16	283
	Žena	452	22	0	129	3	0	141	4	153
Kakanj	Ukupno	6.825	490	38	1.465	10	32	2.898	160	1.732
	Žena	3.529	321	33	902	10	2	1.242	57	962
Maglaj	Ukupno	4.897	162	12	771	0	16	1.743	158	2.035
	Žena	2.740	117	7	475	0	1	742	54	1.344
Olovo	Ukupno	1.704	90	6	553	0	1	452	8	594
	Žena	886	48	5	278	0	0	203	1	351
Tešanj	Ukupno	7.184	313	26	1.343	8	45	2.848	291	2.310
	Žena	3.386	240	13	843	7	5	1.124	65	1.089
Usora	Ukupno	888	20	3	168	0	8	392	17	280
	Žena	466	15	3	111	0	0	170	8	159
Vareš	Ukupno	1.204	64	5	343	9	5	409	25	344
	Žena	633	39	3	201	9	0	160	5	216
Visoko	Ukupno	7.280	451	49	1.626	0	17	3.001	50	2.086
	Žena	3.799	325	27	1.022	0	2	1.359	28	1.036
Zavidovići	Ukupno	7.076	313	22	1.804	0	16	2.747	151	2.023
	Žena	3.439	187	12	985	0	2	1.103	44	1.106
Žepče	Ukupno	5.057	141	19	1.128	0	21	1.992	278	1.478
	Žena	2.605	104	13	718	0	1	823	114	832
UKUPNO	Ukupno	67.029	3.596	347	15.784	148	370	25.640	1.972	19.172
	Žena	35.325	2.472	219	9.659	142	47	11.086	705	10.995

U oktobru ove godine registrirano je ukupno 67.029 nezaposlenih osoba od čega je 35.325 žena ili 52,7%. Najveći broj nezaposlenih je prijavljen u općini Zenica 22.168 ili 33,1%, općini Visoko 7.280 nezaposlenih osoba ili 10,9%, u općini Tešanj 7.184 ili 10,7%, te u Zavidovićima 7.076 ili 10,5%.

Tabela 5.9. Nezaposlene osobe na evidenciji - najbrojnija zanimanja po stručnoj spremi za septembru 2016. godine

VSS	Ukupno	Žena	VŠS	Ukupno	Žena	SSS	Ukupno	Žena	KV i VKV	Ukupno	Žena
Pravnik	566	418	Ekonomista	110	65	Ekonomski tehničar	2805	2170	Prodavač	3786	3248
Ekonomista	546	374	Pravnik	46	30	Maturant gimnazije	2134	1473	Frizer	1933	1822
Profesor razredne nastave	158	140	Učitelj predškolske djece	19	17	Mašinski tehničar	1310	491	Bravar	1710	47
Profesor engleskog jezika	147	117	Nastavnik razredne nastave	18	13	Medicinska sestra	1052	793	Automehaničar	1413	17
Profesor bosanskog jezika	132	124	Mašinski inženjer	14	6	Tehničar za drvo	510	281	Kuhar	1217	919

Najbrojnija zanimanja osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba sa VSS i VŠS stručnom spremom i dalje prevladavaju ekonomisti i pravnici. Kod osoba sa SSS stručnom spremom najbrojniji su ekonomski tehničari i maturanti gimnazije, a kod osoba sa KV i VKV dominiraju prodavači kojih je 3.789.

Tabela br. 5.10. Pregled zaposlenih i nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu po mjesecima u 2015. godini

Period	Zaposleni prema Federalnom zavodu za statistiku	Zaposleni prema Poreznoj upravi (prema prebivalištu osiguranog lica)	Nezaposleni
Januar	70.285	77.960	70.886
Februar	70.296	78.229	70.744
Mart	70.279	78.382	70.294
April	70.682	78.613	69.966
Maj	70.776	79.213	69.213
Juni	71.175	79.359	69.891
Juli	71.272	79.687	70.032
Avgust	71.105	78.952	68.643
Septembar	71.667	80.214	69.706
Oktobar	71.914	80.580	69.472
Novembar	72.025	80.729	69.205
Decembar	71.518	79.757	69.290

Podaci Federalnog zavoda za statistiku o broju zaposlenih u Kantonu u 2015. godini ukazuju na blagi porast broja zaposlenih osoba. Poredeći mjesečne podatke u 2015. godini, vidimo da je od januara do decembra broj zaposlenih povećan za 233 osobe, a prema Poreznoj upravi broj zaposlenih je povećan za 1.797 osoba.

S druge strane, broj nezaposlenih osoba u decembru 2015. godine se smanjio za 1.586 osoba u odnosu na januar, dok je namanji broj nezaposlenih zabilježen u novembru mjesecu.

Prema podacima koje Služba za zapošljavanje preuzima od Porezne uprave Zeničko-dobojskog kantona, u decembru 2015. godine, broj zaposlenih prema prebivalištu osiguranog lica je 79.757 osoba, dok je broj zaposlenih prema sjedištu uplatioca iznosio 75.073 osoba.

Tabela br. 5.11. Pregled zaposlenih i nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu po mjesecima u 2016. godini

Period	Zaposleni prema Federalnom zavodu za statistiku	Zaposleni prema Poreznoj upravi (prema prebivalištu osiguranog lica)	Nezaposleni
Januar	71.287	79.587	69.523
Februar	71.281	79.638	69.508
Mart	71.778	80.301	68.384
April	71.833	80.828	67.570
Maj	71.928	81.041	66.917
Juni	72.379	81.272	67.212
Juli	72.235	81.353	67.562
Avgust	71.669	80.188	68.230
Septembar	72.558	81.381	67.029
Oktobar		81.795	66.730
Novembar			
Decembar			

Podaci Federalnog zavoda za statistiku o broju zaposlenih u Kantonu do septembra mjeseca 2016. godini ukazuju na blagi porast broja zaposlenih osoba. Poredeći mjesečne podatke u 2016. godini, vidimo da je od januara do septembra broj zaposlenih povećan za 1.271 osobe, a broj nezaposlenih u istom periodu se smanjio za 2.793 osobe. U oktobru mjesecu 2016.godine broj zaposlenih prema Poreznoj upravi je takođe povećan u odnosu na isti mjesec 2015. godine za 1.215 osoba.

6. AKTIVNOSTI USMJERENE NA SUZBIJANJU SIVE EKONOMIJE I RADA NA CRNO

Pojam „siva ekonomija“ kao široka ekonomska kategorija koja u sebe uključuje sve moguće pojave oblike sivog tržišta, prije svega podrazumjeva zapošljavanje radne snage suprotno zakonu (rad na crno), neplaćanje poreza i doprinosa za zaposlene, izbjegavanje plaćanja poreza na promet i carina na kupljenu ili uvezenu robu, različite oblike nelojalne konkurencije, dodjeljivanje poslova i nabavki roba mimo zakonske procedure, neplaćanje kupljene robe u zakonskim rokovima i sl.

Sa stanovišta politike zapošljavanja, siva ekonomija ostavlja dugoročne posljedice na ekonomski i privredni razvoj regija i zemlje kao cjeline, ali i na radno sposobno stanovništvo koje se ne može legalno zaposliti. Posljedica toga je da ogromni kapital uložen u obrazovanje tog stanovništva propada, te se na indirektan način stvaraju socijalni slučajevi.

Tabela br. 6.1. Broj osoba zatečenih u radu na crno u periodu 2014.-2016. godina

Period	2014. godina	2015. godina	09.2016. godine
Januar	62	17	16
Februar	7	27	54
Mart	93	27	66
April	89	64	63

Maj	128	89	53
Juni	53	49	93
Juli	35	39	14
Avgust	42	52	61
Septembar	55	36	27
Oktobar	101	79	
Novembar	42	51	
Decembar	36	32	
UKUPNO	743	562	447

U tabeli broj 6.1. je prikazan broj osoba koje su bile zatečene u radu na crno u periodu 2014.-2016. godina, po mjesecima. Najveći broj osoba koje su radile na crno u 2015. godini bio je u maju (89 osoba) i oktobru (79 osoba), a do oktobra 2016. godine najveći broj je evidentiran u junu (93 osobe) i martu (66 osoba).

Po dostavljanju spiskova lica radno angažovanih suprotno zakonu, od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove ZDK, a na osnovu člana 3. Stav 3. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 41/01 i 22/05), tokom 2015. godine evidentirano je ukupno 562 osobe zatečene u „radu na crno“ od kojih je djelovanjem Kantonalne uprave za inspekcijske poslove zaposleno 282 lica. U periodu od januara 2016. do oktobra 2016. godine, u „radu na crno“ zatečeno je ukupno 447 osoba od kojih je djelovanjem Kantonalne uprave za inspekcijske poslove zaposleno 228 osoba.

Uvidom u spisak poslodavaca kod kojih je evidentiran rad na crno uočljivo je da su to uglavnom poslodavci koji se bave uslužnom djelatnošću (trgovina, ugostiteljstvo).

JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona po preuzimanju spiskova lica zatečenih u radu „na crno“ od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove radi na brisanju pomenutih lica sa evidencije, ukoliko se nalaze na evidenciji nezaposlenih.

Rad na crno i dalje ostaje objektivni problem, koji dovodi do pojave nelojalne konkurencije među poslodavcima, negativno utiče na prikupljanje sredstava u fondove, a ono što je takođe bitno jeste da zbog rada na crno imamo i nerealne statističke podatke na osnovu kojih je potrebno planirati politike i pravce djelovanja.

7. AKTIVNOSTI NA ZAPOSŁJAVANJU U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU

U informaciji će biti predložene aktivnosti i mjere usmjerene ka obezbjeđivanju pretpostavki, za zapošljavanje odnosno samozapošljavanje nezaposlenih osoba na području Zeničko-dobojskog kantona, u vremenskom periodu od 2014. do trećeg kvartala 2016. godine.

7.1. Sufinansiranje Projekata „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje nezaposlenih osoba kod poznatog poslodavca“

U 2015. godini završene su aktivnosti na implementaciji projekata stručnog osposobljavanja, pripreme za rad i zapošljavanja različitih profila zanimanja za poznatog poslodavca, za koje je Ministarstvo bilo jedan od sufinansijera a koje je implementirala Regionalna ekonomska zajednica REZ d.o.o. Zenica na. U ovim aktivnostima Vlada Zeničko-dobojskog kantona je zajedno sa FZZ, USAID-om, i kompanijama za koje se vrši obuka radnika sufinansirala projekte koji za rezultat imaju zapošljavanje osoba sa evidencije nezaposlenih osoba kod JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona. Projekti su se provodili uz tehničku podršku USAID Sida GOLD Projekta, s ciljem usaglašavanja ponude i potražnje na tržištu rada i jačanja kapaciteta i konkurentnosti poslovnih subjekata na području Zeničko-dobojskog kantona. U 2015. godini

sufinansirano je zapošljavanje 680 osoba kod sedam poslodavaca sa područja Zeničko-dobojskog kantona za što je odobreno 141.112,00 KM iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona.

7.2. Poticaj zapošljavanja realizovanjem Programa posredstvom Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona

Programi zapošljavanja putem Službe za zapošljavanje finansiraju se iz sredstava koja preostanu nakon finansiranja troškova administracije i materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih. Pored toga Služba može da raspolaže i s eksternim sredstvima kao što su budžeti vlada ili donacije.

U 2014. godini, nastavljeni su programi iz prethodne godine, a u maju mjesecu objavljen je Javni poziv za četiri nova Programa sufinansiranja zapošljavanja nezaposlenih osoba. Iznos poticaja za Zeničko-dobojski kanton bio je 3.896.542 KM za sufinansiranje 1.172 osobe.

U 2015. godini uz završetak programa iz prethodne godine završeno je 7 programa Federalnog zavoda za zapošljavanje i Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, tako da je sufinansirano zapošljavanje 1.522 osobe. Iznos poticaja za Zeničko-dobojski kanton je bio 3.507.658,29 KM.

Do septembra 2016. godini Služba za zapošljavanje je uključena u implementaciju 4 programa zapošljavanja Federalnog zavoda za zapošljavanje i jednog programa Vlade Zeničko-dobojskog kantona.

U tabeli 7.1.1. dat je pregled programa za poticaj zapošljavanja za period 2014.-septembar 2016. godina.

Tabela 7.2.1.: Pregled realizovanih aktivnih i pasivnih programa za poticaj zapošljavanja za period 2014. – 30. septembra 2016. godine

2014. godina				
Naziv programa	Datum objavljivanja Javnog poziva	Iznos poticaja po osobi	Ukupan iznos poticaja za ZDK	Broj zaposlenih po programu
Program sufinansiranja zapošljavanja - Prilika za sve (FZZZ)	05.05.2014.	maksimalno 499,00 KM mjesečno	2.425.888 KM	708
Sufinansiranje zapošljavanja teško zapošljivih osoba – Vaučer za posao (FZZZ)	05.05.2014.	-	132.300 KM	45
Sufinansiranje sezonskog zapošljavanja (FZZZ)	05.05.2014.		80.000 KM	26
Program VSS pripravnika 100+ (ZDK)	28.11.2014.	4.800 KM	480.000 KM	102
Program - Prvo radno iskustvo (FZZZ)	05.05.2014.	-	778.354 KM	291
UKUPNO 2014. godina			3.896.542 KM	1.172

2015. godina				
Naziv programa	Datum objavljivanja Javnog poziva	Iznos poticaja po osobi	Ukupan iznos poticaja za ZDK	Broj zaposlenih po programu
SSNESP (zapošljavanje i samozapošljavanje)	12.03.2015.	2.200 KM	104.500 KM	48

Program - Prvo radno iskustvo (FZZZ)	25.05.2015.		2.510.988,29	216
Program sufinansiranja zapošljavanja - Prilika za sve (FZZZ)	25.05.2015.	maksimalno 623,00 KM mjesečno		901
Sezonsko/periodično zapošljavanje (FZZZ)	25.05.2015.	maksimalno 623,00 KM mjesečno		86
Vaučer za posao 2015	25.05.2015.	487,00 KM		67
Program javnih radova (FZZZ)	25.05.2015.		218.036,00 KM	122
Program sufinansiranja samozapošljavanja START UP 2015 (FZZZ)	25.05.2015.		411.154 KM	82
UKUPNO 2015. godina			3.507.658,29 KM	1.522

2016. godina (do 30.9.2016.)				
Naziv programa	Datum objavljivanja Javnog poziva	Iznos poticaja po osobi	Ukupan iznos poticaja za ZDK	Broj zaposlenih po programu
Program sufinansiranja zapošljavanja - Prilika za sve (FZZZ)	18.02.2016. 12.07.2016. 07.10.2016.	330,00 KM za muškarce/ 363,00 KM za žene	1.544.097,32 KM	439
Vaučer za posao 2016		440,00 KM		56
Sezonsko zapošljavanje 2016		330,00 KM		42
Subvencioniranje zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva i samozapošljavanja po Uredbi o poticanju zapošljavanja Vlade FBiH	18.02.2016. 26.09.2016.	6.936,00 KM	9.385.000,00 KM	Zapošljavanje 200 Samozapošljavanje 190
Program VSS, SSS/KV pripravnika (ZDK)	12.08.2016.	4.800 KM 2.100 KM	690.000 KM	200
UKUPNO 2016. godina			11.619.097,32 KM	1.127

7.2.1.1. Programi „Vaučer za posao“, „Prilika za sve“ i „Sezonsko zapošljavanje“

Javni poziv za navedene Programe objavljen je 18.02.2016. godine, 12.07.2016. godine i 07.10.2016. godine i otvoren do utroška sredstava. Navedeni Programi su u potpunosti finansirani iz sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Programi se realizuju s ciljem zapošljavanja osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH bez obzira na dob, stručnu spremu i radno iskustvo, sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, a radi sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti.

Planirana, odobrena sredstva za Zeničko-dobojski kanton u 2016. godini za navedena tri programa iznose 1.544.097,32 KM.

U toku je realizacija podnesenih i odobrenih aplikacija po navedenim Programima.

Zavod poslodavcima mjesečno refundira fiksni iznos od 330,00 KM a koji sa stimulativnim uvećanjem za posebne kategorije nezaposlenih osoba može iznositi i do 440,00 KM mjesečno po osobi.

U tabeli iznad prikazani su i programi zapošljavanja za 2016. godinu sa brojem zaposlenih osoba kod poslodavaca koje se sufinansiraju kao i ukupnim odobrenim iznosom sredstava a od kojih je zaključno sa 30.09.2016. godine. utrošeno 1.104.069,70 KM

7.2.1.2. Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede u 2015./2016. godini

Javni poziv za ovaj Program objavljen je 09.11.2015. godine i ostaje otvoren do utroška sredstava, tj. do potpisivanja ugovora u vrijednosti raspoloživih sredstava.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 3.000.000,00 KM koje obezbjeđuju Federalni zavod za zapošljavanje u iznosu od 1.500.000,00 KM i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u iznosu od 1.500.000,00 KM.

Ciljna grupa/korisnici sredstava su lica prijavljena na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH, te u registar poljoprivrednih gazdinstava i registar klijenata, bez obzira na stepen obrazovanja i dob, a koja će po odobravanju sredstava registrovati i održati registrovanom poljoprivrednu djelatnost u trajanju od najmanje 36 mjeseci i/ili koje će se zaposliti u novoregistriranim ili već postojećim poljoprivrednim obrtima.

Po navedenom programu u periodu od 09.11.2015. do 01.03.2016. zaključeno je ukupno 38 ugovora sa isto toliko nezaposlenih osoba pri čemu je utrošeno 155.802,00 KM.

Po obnovljeno javnom pozivu od 16.06.2016. do 30.09.2016. godine zaključeno je 11 novih ugovora i isto toliko je zaposleno nezaposlenih osoba, pri čemu je utrošeno 51.944,00 KM.

Dakle, po navedenom programu sa 30.09.2016. ukupno je zaključeno 49 ugovora i isto toliko je zaposleno nezaposlenih osoba, pri čemu je ukupno utrošeno 207.746,00 KM.

7.2.1.3. Program sufinansiranja aktivnih mjera za podsticaj zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba bez radnog iskustva VSS, SSS i KV pripravnika u 2016/2017. godini iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona

Cilj ovog programa jeste da se kroz sufinansiranje omogući zapošljavanje mladih stručnih osoba sa VSS, SSS i KV stručnom spremom bez radnog iskustva u svom zanimanju i omogući im sticanje radnog iskustva u zanimanju za koje su se školovali, a koje će im biti od pomoći za ravnopravno natjecanje za dobijanje zaposlenja na tržištu rada. Programom je predviđeno finansiranje pripravničkog staža, tako da se putem Službe za zapošljavanje poslodavcu daje novčana subvencija u iznosu od 400 KM za VSS i 350 KM za SSS/KV mjesečno za neto plaću u trajanju od 12 mjeseci za VSS i 6 mjeseci za SSS/KV pripravnike, pri čemu porez i doprinose obračunava i plaća poslodavac iz vlastitih sredstava. Za ovu namjenu Vlada Zeničko-dobojskog

kantona izdvojila je sredstva u iznosu od 690.000,00 KM za zapošljavanje 100 VSS i 100 SSS/KV pripravnika - nezaposlenih mladih osoba.

Prema podacima Službe za zapošljavanje oko 50% pripravnika nakon odrađenog pripravničkog staža ostaje u radnom odnosu kod istog poslodavca ili vrlo brzo nalaze zaposlenje kod drugog poslodavca. U toku je realizacija Programa, odnosno isti će se nastaviti i u 2017. godini.

7.2.1.4. Program Subvencioniranje zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva i samozapošljavanja po Uredbi o poticanju zapošljavanja Vlade FBiH

Ciljevi Programa, uslovi za ostvarivanje prava na subvenciju za zapošljavanja i samozapošljavanje, obaveze ugovornih strana, visina subvencije i svi ostali bitni elementi su utvrđeni u Uredbi o poticanju zapošljavanja Vlade FBiH (Sl. novine FBiH 95/15, 32/16 i 48/16). Prvi Javni poziv za navedeni Program je objavljen 18.02.2016. godine i bio je otvoren do 10.03.2016. godine. U toku prvog Javnog poziva zaprimljeno je ukupno 317 aplikacija po programu zapošljavanja, te 300 aplikacija po programu samozapošljavanja. Od navedenih 617 aplikacija, realizovano je ukupno 306 aplikacija, u okviru čega je zaposleno 200 osoba po programu zapošljavanja, te 190 osoba po programu samozapošljavanja. Od ukupno odobrenih 9.385.000,00 KM za ZDK, u prvom Javnom pozivu je ugovoreno i utrošeno 2.705.040,00 KM. Drugi Javni poziv je objavljen 26.09.2016. godine i još uvijek je u fazi realizacije.

7.3. Aktivnosti Ministarstva za privredu/gospodarstva

Budžetm Zeničko-dobojskog kantona za 2016. godinu predviđena su finansijska sredstva za subvencije preduzećima u privatizaciji i poticaj u industriji u iznosu do 1.6000.000,00 KM, te za realizaciju projekata Vlade koji se finansiraju iz prihoda od koncesija, u iznosu od 660.955,00 KM.

Proteklih godina (sem 2014. godine), te u 2016. godini Ministarstvo za privredu planirana sredstva realiziralo je kroz slijedeće programe poticaja:

1. Subvencioniranje dijela administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata,
2. Subvencioniranje dijela troškova kod uvođenja međunarodnih standarda za upravljanje kvalitetom, te dobijenih medalja za kvalitet proizvoda,
3. Subvencioniranje administrativnih troškova i investicija kod obrta, te podrška očuvanju tradicionalnih zanata,
4. Subvencioniranje troškova realizacije patenta inovatora,
5. Subvencioniranje pripreme i izgradnje poslovnih zona,
6. Subvencioniranje jačanja konkurentnosti kod izvoznika,
7. Subvencioniranje energetske efikasnosti javnih građevinskih objekata (škola),
8. Subvencioniranje realizacije novih poslovnih ideja,
9. Subvencioniranje projekata komora i udruženja iz područja privrede i
10. Subvencioniranje projekata izgradnje i obnove javne turističke infrastrukture.

Javni pozivi su zatvoreni 05.08.2016. godine, a rezultati su slijedeći:

1. Subvencioniranje administrativnih troškova	268.000,00 KM
2. Subvencioniranje projekata turističke infrastrukture	0,00 KM
3. Subvencioniranje uvođenja međunarodnih standarda	120.000,00 KM
4. Subvencioniranje investicija u obrtu	54.118,20 KM
5. Subvencioniranje projekata komora i udruženja	5.000,00 KM
6. Subvencioniranje novih poslovnih ideja	5.431,00 KM
7. Subvencioniranje jačanja konkurentnosti	614.673,65 KM
8. Subvencioniranje nastupa na sajmovima	25.000,00 KM

9. Subvencioniranje pripreme izgradnje poslovnih zona	7.269,80 KM
10. Subvencioniranje energetske efikasnosti škola	500.000,00 KM

UKUPNO: 1.599.92,65 KM

Bitno je istaći da je poticajima podržana:

- izgradnja industrijskih objekata, ukupne površine tlocrta – **10.177,00 m²**,
- iznos fakturisanog izvoza – **41.644.130,00 KM**,
- uvođenje i certifikacija međunarodnih standarda za upravljanje kvalitetom (**7. CE znak proizvoda i 1. FSC certifikat**),
- pokrenuta je izgradnja **dvije nove poslovne zone** (u Tešnju i Usori)...

Svi ovi poticaji u znatnoj mjeri su uticali na očuvanje radnih mjesta, kao i stvaranje pretpostavki za otvaranje novih u ZDK.

7.4. Aktivnosti Stručne službe za razvoj i međunarodne projekte na unapređenju zapošljavanja

Kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog postao je operativan početkom 2008. godine. Ukupno raspoloživi novčani fond za davanje kredita iznosi 1.500.000,00 KM a kreditni fond funkcionira sa revolving mehanizmom tj. iz vraćenih sredstava se odobravaju novi krediti. Maksimalni iznos kredita je 100.000,00 KM. Kredit se odobrava na 4 godine u koji je uključen grejs period u trajanju od 24 mjeseca. Visina kamatne stope na odobrene kredite je 2,359%. Korisnik kreditne linije može biti privredno društvo koje se bavi proizvodnjom ili proizvodno-uslužnom djelatnošću na području Zeničko-dobojskog kantona. Iz Kreditno-garancijskog fonda Vlade Zeničko-dobojskog kantona do sada je plasirano ukupno 26 kredita u ukupnome iznosu od 2.220.000,00 KM. Visina pojedinačnih kredita iznosila je od 40.000,00 do 100.000,00 KM.

Tabela 7.3.1.: Raspored do sada plasiranih kredita po općinama

R. Br.	Grad/općina	Broj plasiranih kredita	Ukupan iznos plasiranih sredstava
1.	TEŠANJ	5	450.000,00
2.	VISOKO	6	450.000,00
3.	ZAVIDOVIĆI	1	100.000,00
4.	ZENICA	8	640.000,00
5.	ŽEPČE	4	400.000,00
6.	MAGLAJ	1	80.000,00
7.	USORA	1	100.000,00
UKUPNO:		26	2.220.000,00

Kreditno-garancijski fond je privrednim društvima osigurao lakši pristup neophodnom kapitalu, a pozajmljeni novac su dobili pod povoljnijim uslovima i uz nižu kamatnu stopu. Istovremeno je došlo do jačanja privatnog poduzetništva, odnosno privrednog razvoja, jačanja finansijskog sektora i do kvalitetnog i sigurnog investiranja.

Evidentni su i mjerljivi efekti Kreditno-garancijskog fonda na poboljšavanje zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona. Zahvaljujući Kreditno-garancijskom fondu Vlade Zeničko-dobojskog kantona od 2008. do 2016. godine otvoreno je 79 novih radnih mjesta i pomoglo se zadržavanju 815 postojećih radnih mjesta.

Služba za razvoj i međunarodne projekte kontinuirano vrši praćenje javnih poziva za učešće u EU programima, informisanje svih bitnih aktera o javnim pozivima, te aplicira na sve javne pozive za koje su kantonalni organi uprave prihvatljivi aplikant.

Trenutno je u implementaciji projekat GRASPINNO („Transnacionalni modeli, startegije i odluke podrške za inovativne klastere i poslovne veze za zeleni rast, fokusiranjem na e-zelene nabavke u EE/OIE za energetske obnavljanje javnih zgrada“) koji je odobren u okviru programa Interreg MED 2014.-2020.

I dalje se pružaju usluge savjetovanja privrednih subjekata, obrtnika i fizičkih lica koja već posluju ili žele započeti privrednu djelatnost. Najveće interesovanje privrednih subjekata bilo je o mogućnosti kreditiranja, odnosno korištenja sredstava iz KGF-a. U sferi investiranja, privredne saradnje i povezivanja privrednih subjekata sa područja Zeničko-dobojskog kantona sa drugim privrednim subjektima iz zemlje i inostranstva zabilježen je manji interes. Razlog je opći pad aktivnosti u svim sektorima poslovanja zbog otežanih uvjeta privređivanja privrednih subjekata Zeničko-dobojskog kantona a i širem okruženju.

Nastavljena je organizacija samostalnih i zajedničkih nastupa i poslovnih susreta sa privrednicima na sajmovima u Bosni i Hercegovini i inostranstvu s ciljem promocije privrednih potencijala Zeničko-dobojskog kantona i prikupljanje zahtjeva za poslovnu saradnju sa stranim kompanijama.

7.5. Aktivnosti općina Zeničko-dobojskog kantona na unapređenju zapošljavanja

Općine u skladu sa svojim mogućnostima izdvajaju određena sredstva za sufinansiranje novih zapošljavanja i otvaranje novih radnih mjesta. Tako su u 2015. godini općine Maglaj, Visoko, Zavidovići i Olovo uzele učešće u GOLD projektu „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje nezaposlenih osoba kod poznatog poslodavca“.

U 2015 i 2016 godini Općina Zavidovići je uz podršku Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta implementirala projekat izgradnje infrastrukture poduzetničke zone “Ekonomija-Batvice” u iznosu od 83.986,53 KM, a u 2016. godini, u nastavku projekta, uložiti će se dodatnih 130.000,00 KM. Ovim ulaganjima raspoložive parcele unutar poduzetničke zone stavljaju se na raspolaganje investitorima, što u konačnici donosi nova zapošljavanja i nove investicije.

Općina Žepče je u 2015. godini izdvojila 18.000,00 KM za samozapošljavanje 13 osoba sa evidencije nezaposlenih osoba koje su otvorile vlastiti obrt, a u 2016. godini za 12 osoba u iznosu od 24.000,00 KM.

Općina Tešanj, s ciljem poticanja mladih da osnivaju vlastite obrte ili preduzeća, realizira projekat “Biznis ideje mladih” koji je usmjeren na samozapošljavanje mladih osoba do 35 godina starosti, sa prebivalištem na općini Tešanj. Svake godine, a projekat se realizira već 6 godina, raspisuje se javni konkurs na kojem mogu učestvovati fizička lica, pojedinačno ili u grupi, a koja se u momentu podnošenja prijave ne mogu okarakterisati kao poduzetnici. Općina organizira edukaciju za sve zainteresirane, a za uspješno ocijenjen biznis plan osigurava troškove registracije firme, dio ili u cijelosti, troškove zakupnine prostora u prve tri godine obavljanja djelatnost, te dio ili u cijelosti trošak zdravstvenog i penzionog osiguranja u prvoj godini obavljanja djelatnosti za jednog ili više uposlenika. U 2015. godini odobrena su sredstva u iznosu od 55.600,00 KM za 7 korisnika, a u 2016. godini odobrena su sredstva u iznosu od 45.960,00 KM za 8 korisnika. Takođe, s ciljem novog zapošljavanja i podrške investitorima, Općina je donijela Odluku o pogodnostima za investitore u RP Poslovna zona “Bukva” u skladu sa kojom se investitorima dodjeljuje zemljište bez naknade i ostvaruju određene povlastice pod uvjetima propisanim navedenom odlukom. U skladu sa navedenim Općina Tešanj je potpisala ugovore o pogodnostima za investiranje sa tri privredna društva: Supplies Group Internationala Technology d.o.o. Sarajevo koji su otvorili 10 novih radnih mjesta, B&M Comerc d.o.o. Tešanj, otvorili 42 nova radna mjesta i Sockmaker 3 d.o.o. Tešanj, otvorili 38 novih radnih mjesta.

Općina Kakanj je i u 2015. kao i u 2016. godini nastavila sa aktivnostima na stvaranju što povoljnijeg ambijenta radi ulaganja domaćeg i stranog kapitala i otvaranja novih radnih mjesta. Uvode se pogodnosti i olakšice za privrene subjekte i investitore.

Od 2012. godine Općina Kakanj realizuje Projekat "Pokreni svoj posao u Kaknju" kojim se sufinansira pokretanje i održavanje malih biznisa, obrta za mlade nezaposlene osobe sa područja općine, a koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba pri Birou za zapošljavanje. Poticajna sredstva su namijenjena za refundaciju troškova obaveznih doprinosa i sufinansiranje nabavke sredstava za rad, repromaterijala, opreme i sl. čemu doprinose razvoju poduzetničke inicijative i povećanju broja zaposlenih. U periodu 2015.-2016. godina aktivnostima na ovom projektu 35 nezaposlenih osoba, koje su registrirale djelatnost, ostvarile su pravo na dodjelu poticajnih sredstava. U 2015. godini realiziran je projekat "Proširi svoj posao u Kaknju". Ovim projektom sufinansirana je nabavka mašina i drugih stalnih sredstava za rad. Pravo na poticaj ostvarilo je 7 pravih lica/obrtnika koji su proširili djelatnost zaposlili nove radnike. Općina Kakanj je u 2016. godini sufinansirala troškove obuke, stručnog osposobljavanja i usavršavanja radnika u skladu sa potrebama poslodavaca sa područja općine. Ovim poticajem omogućeno je nezaposlenim osobama sa završenom srednjom školom, bez obzira na radno iskustvo, da se pripreme za rad u konkretnom poslovnom okruženju. Općina sufinansira troškove bruto plaće. Pravo na poticajna sredstva ostvarilo je 14 poslodavaca za 30 nezaposlenih osoba. U toku 2015. i 2016. godine Općina je izdvojila sredstva za refundaciju troškova osnivanja obrtničkih, trgovačkih i ugostiteljskih radnji kao i refundaciju dijela troškova osnivanja preduzeća, te finansiranje volonterskog rada osoba sa završenom visokom školom -VSS. Projekti samozapošljavanja koji se realiziraju u općini Kakanj su "Proširenje mini farmi u oblasti stočarstva" za koje je poticajna sredstva dobilo 30 korisnika i "Sufinansiranje proširenja jagodičastog voća" za koji je poticajna sredstva dobilo 15 korisnika.

Općina Vareš je u toku 2015.-2016. godine po programu poticaja zapošljavanja odobrila 52.000,00 KM za 13 korisnika, osobama iz boračke kategorije, koji su bili na evidenciji nezaposlenih. U 2016. godini odobrena su sredstva u iznosu od 14.000,00 KM za dva korisnika za registriranje obrta i 12.000,00 KM za 2 korisnika za zapošljavanje kod poslodavca.

U toku 2015.-2016. godine u Općini Olovo u saradnji sa Ministarstvom za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona realizirana su dva projekta "Malinarstvo" i to u 2015. godini za 18 korisnika i u 2016. godini za jednog korisnika.

U Općini Visoko u toku 2015.-2016. godine u saradnji sa Ministarstvom za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona realizirana su dva projekta "Malinarstvo" i to u 2015. godini za 17 korisnika i u 2016. godini za 14 korisnika. Kroz poticaje za poljoprivrednu proizvodnju (zasadi maline i jagode) a na osnovu Sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji sa društvom "Frutti-Funghi" u 2016. godini stvoreni su uvjeti za 100 osoba kojima je omogućeno da se registriiraju kao poljoprivredni proizvođači.

U općini Doboj Jug kroz različite programe poticaja zapošljavanja i samozapošljavanja u 2015.-2016. godini zaposleno je 24 osobe.

8. PROJEKTI NA UNAPREĐENJU ZAPOSŁJAVANJA

8.1. Aktivnosti pripreme za zapošljavanje, karijerne/profesionalne orijentacije

- Profesionalno informisanje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola

Služba za zapošljavanja ZDK u cilju profesionalnog informisanja učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola o rokovima za prijavu na evidenciju nezaposlenih i pravima po osnovu nezaposlenosti, vrši posjete školama na području Kantona. Ove posjete su planirane svake godine u mjesecu aprilu, kako bi se na vrijeme, odnosno prije upisa u dalje školovanje, prenijele informacije o deficitarnim i suficitarnim zanimanjima evidentiranim u Službi za zapošljavanje.

Tabela 8.1.1.: Broj osnovnih/srednjih škola i broj učenika koji su bili uključeni u aktivnost karijerne/profesionalne orijentacije.

Biro rada	Osnovne škole	Srednje škole	Ukupan br. učenika
Breza	2	2	277
Doboj-jug	1	-	44
Kakanj	9	3	1013
Maglaj	2	2	549
Olovo	3	1	306
Tešanj	9	3	1213
Usora	1	1	179
Vareš	2	1	185
Visoko	6	4	1016
Zavidovići	6	3	889
Zenica	17	11	3149
Žepče	4	4	738
UKUPNO:	62	35	9558

8.2. Jednodnevni info seminari, dvodnevni motivacijski seminari (pisanje biografije i razgovor sa poslodavcem) i posjete poslodavcima

Cilj ovih seminara je pružanje informacija o stanju na tržištu rada, primjeni aktuelnih propisa o zapošljavanju, programima za poticanje, odnosno povećanje mogućnosti zapošljavanja, i podizanje kvaliteta stručnih usluga u posredovanju, kao i upoznavanje novoprijavljenih nezaposlenih sa mogućnostima koje nudi služba za zapošljavanje (prava i dužnosti). Takođe se edukuju nezaposlene osobe o načinu pisanja osnovne dokumentacije potrebne za plasiranje na tržište rada kao što su molba, biografija (CV), način obavljanja intervjua sa potencijalnim poslodavcima.

Tabela 8.2.1.: Provedene aktivnosti u općinskim biroima

Biro rada	Info seminar	Br. učesnika	Pisanje biografije	Br. učesnika	Razgovor sa poslodavcima	Br. učesnika	Individualno savjetovanje
Breza	18	76	18	76	18	76	76
Doboj-Jug	15	127	15	103	15	113	113
Kakanj	18	248	9	55	9	55	55
Maglaj	16	134	16	134	16	134	124
Olovo	11	70	8	52	6	17	17
Tešanj	14	98	14	98	15	80	80
Usora	16	137	13	117	13	129	124
Vareš	25	174	22	129	22	12	12
Visoko	27	219	27	219	23	219	239
Zavidovići	12	96	12	96	12	99	621
Zenica							267
Žepče	13	101	13	101	13	107	104
UKUPNO	185	1480	167	1180	162	1624	1832

Općinski biro rada Zenica u Centru za informisanje, savjetovanje i obuku, metod rada i aktivnosti radionica aktivnog traženja posla radi savjetovanje nezaposlenih osoba. Aktivnosti koje se sporovode u Centru su: informativne radionice, radionice pisanja biografije i prpratne dokumentacije i radionice priprema za intervju sa poslodavcem. Sve radionice su grupne a nakon

njih i individualno savjetovanje sa svakom nezaposlenom osobom koja je završila ciklus edukacije te izrada individualnog plana zapošljavanja.

Definitivno jačanje kapaciteta nezaposlenih podrazumijeva povećanje znanja o načinu pristupa tržištu rada te bitnosti profesionalne pripreme dokumentacije za konkurisanje i pravilno predstavljanje svojih vještina i kompetencija potencijalnom poslodavcu.

U tabeli koja slijedi predstavljene su realizovane aktivnosti u periodu od januara do juna 2016.godine.

Tabela 8.2.2.: Provedene aktivnosti

Aktivnosti sa nezaposlenim osobama		
Naziv aktivnosti	Broj održanih aktivnosti	Ukupan broj korisnika
Info seminar	16	178
Radionica pisanje CV-a i propratnog pisma	15	112
Radionica razgovor sa poslodavcem	15	104
Individualni plan zapošljavanja		160
Individualno savjetovanje		176

8.3.Sajam zapošljavanja 2016 Zenica

Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, Savezom udruženja poslodavaca Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvom za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, uz medijske promotore u 2016. godini je organizovala "Sajam zapošljavanja Zenica 2016". Sajam je održan 08. aprila u Gradskoj areni Zenica.

U organizaciji Sajma, pristupilo se i određenim inovativnim metodama. Umjesto okruglog stola, organizovane su četiri vrlo zanimljive javne prezentacije od strane predsjednika Saveza udruženja/udruga poslodavaca Zeničko-dobojskog kantona, direktora Agencija za razvoj općine Tešanj, predsjednika Udruženja poljoprivrednika – proizvođači maline, Žepče - Željezno Polje i mladog, uspješnog poduzetnika iz Maglaja. Ovim prezentacijama prisustvovalo je više stotina neuposlenih osoba, te brojne druge zvanice (poslodavci, predstavnici ministarstava iz Vlade i Skupštine ZDK, predstavnici brojnih domaćih i inozemnih organizacija, brojni mediji i dr.). Za učešće na Sajmu prijavilo se 58 poslodavaca iz svih 12 općina ZDK (više od planiranih). Ukupan broj oglašanih slobodnih radnih mjesta je 584 od strane 37 poslodavaca, dok 21 poslodavac nije iskazao potrebe za određenim kadrovima već su promovisali svoj rad i iskoristili priliku da se upoznaju sa mladim ljudima.

Broj posjetilaca (nezaposlenih osoba kao tražitelja posla) na Sajmu je ostvaren prema prethodno dogovorenom Akcionom planu Službe i to: Doboj-Jug, Usora, Breza, Vareš i Olovo po 25 nezaposlenih osoba, iz Biroa rada Maglaj, Kakanj, Žepče, Visoko, Tešanj i Zavidovići po 50 nezaposlenih osoba, te iz Biroa rada Zenica oko 500 nezaposlenih osoba. Naravno, uz već ranije planirane posjete, Sajam su posjetili i mnogi drugi građani, ministri iz Vlade ZDK, brojni mediji,... Prema informaciji koju su poslodavci prijavili Službi za zapošljavanje ZDK, broj podnesenih aplikacija od strane nezaposlenih osoba za oglašena slobodna radna mjesta je 838. Pojedine nezaposlene osobe su aplicirale na ista radna mjesta kod više izlagača, te samim time povećali svoje šanse da dođu do zaposlenja.

8.4.Pasoš kompetencija

Savjetodavni rad sa nezaposlenim osobama se radi i pomoću instrumenta Pasoš kompetencija. Pasoš kompetencija omogućava pregled cjelokupnog života kroz različita polja djelovanja

(školovanje, dodatno usavršavanje, poslovni život i praksa, kućanstvo i porodica, hobiji i interesi, služenje vojnog roka, politički/socijalni angažman, posebne životne situacije), na osnovu čega se vrši bilansiranje kompetencija te izdavanje potvrde koja sadrži kompetencije koje je savjetovana osoba ustanovila tokom procesa samorefleksije, a uz podršku savjetnika. Popunjavanje Pasoša traje od 1-2 mjeseca, tokom kojeg je potrebno održati više sastanaka sa savjetovanom osobom.

9. ZAKLJUČCI

S ciljem smanjenja broja nezaposlenih osoba, odnosno povećanja broja zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu potrebno je voditi aktivnosti ne samo na stvaranju ambijenta za nova radna mjesta, nego je potrebno podsticati poslodavce da zadrže nivo postojeće zaposlenosti. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili potrebno je:

- Inicirati aktivnosti na donošenju programa javnih radova koji bi se izvodili u oblastima uređenja okoline, izgradnje i sanacije infrastrukture, socijalne zaštite u Zeničko-dobojskom kantonu i sl. Ovo bi bio dobar način povezivanja javnog i privatnog sektora kroz primjenu Zakona o javno-privatnom partnerstvu.
- Sa registriranim razvojnim agencijama u Zeničko-dobojskom kantonu nastaviti saradnju na implementaciji projekata zapošljavanja. Inicirati formiranje razvojnih agencija u općinama u kojima još uvijek nema ovakvih organizacija.
- S obzirom na potencijal sektora poljoprivrede povećati ulaganja u poljoprivredu kako bi se stvorili uvjeti da poljoprivredni proizvođači koji imaju zemljišne i druge kapacitete za zasnivanje proizvodnje obezbijede egzistenciju za domaćinstvo, a što bi kao krajnji cilj trebalo imati brisanje sa evidencije nezaposlenih osoba.
- Unaprijediti usklađenost programa obrazovnih institucija prema potrebama tržišta rada, uz uvođenje novih obrazovnih zanimanja u škole kao i uvođenje programa cjeloživotnog učenja. Pojačati učešće praktične nastave u srednjim školama i stažiranja uz studiranje. Služba za zapošljavanje, kroz analizu stanja tržišta rada, posredovat će između obrazovnog sektora i potreba na tržištu rada.
- U skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Zeničko-dobojskog kantona, razviti i implementirati programe za jačanje kvalifikacija i stručno osposobljavanje niskoobrazovane radne snage, s obzirom da je prema statističkim podacima udio NK i PK radnika u ukupnom broju nezaposlenih 32,00%.
- U narednom periodu uticati na sve nivoe vlasti, a naročito na lokalne zajednice, kao i nevladin sektor kako bi se zajedničkim projektima zapošljavanja efikasnije iskoristili raspoloživi resursi. Mjerama sufinansiranja i davanja posebnih pogodnosti nastaviti aktivnosti na stvaranju ambijenta za privlačenje domaćih i stranih investicija s ciljem otvaranja novih radnih mjesta.
- Povećati izdvajanja za podršku zapošljavanju u cilju stvaranja uvjeta za implementaciju Akcionog plana za provedbu Strategije zapošljavanja Zeničko-dobojskog kantona.
- Suufinansirati samozapošljavanja mladih nezaposlenih osoba i dodatno ih educirati o osnovama i mogućnostima poduzetništva, organiziranjem javnih tribina, okruglih stolova i sličnih dijaloga. U ove aktivnosti uključiti i nevladin sektor, kao i medije, kako bi se javnost upoznala sa navedenim aktivnostima.
- Unaprijediti sistem vođenja evidencija u Službi za zapošljavanje tako da se pored broja nezaposlenih osoba može dobiti informacija o kompetencijama i vještinama svake nezaposlene osobe. Ovo s ciljem sveobuhvatnijeg informisanja poslodavaca o raspoloživim resursima.

- Preduzeti aktivnosti kako bi u praksi poslodavci postupali prema odredbama federalnog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom, odnosno da bi ispoštovali zakonsku obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.
- Pojačati aktivnosti inspekcije rada za rad na crno.

Zenica, decembar 2016. godine

Ministarstvo za rad socijalnu
politiku i izbjeglice

MINISTAR

Nurdehan Šahinović

fu
23